

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Rodiče v mateřské škole

Vypracoval: Kateřina Machovcová, DiS.

Vedoucí práce: PaedDr. Alena Váchová

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma Rodiče v mateřské škole jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Poděkování

Děkuji paní PaedDr. Alenu Váchové za trpělivost, cenné rady a odborné vedení mé bakalářské práce. Dále děkuji svému manželovi a rodičům, kteří mi byli oporou po celou dobu studia.

Abstrakt

Bakalářská práce má přispět k vyzkoušení méně tradičních způsobů spolupráce s rodiči v mateřské škole a k ulehčení adaptace nejmladších dětí v mateřské škole. Cílem práce je připravit v prostředí mateřské školy čtyři setkání třídních pedagogů, dětí a jejich rodičů. Primární cíl těchto setkání se týká upevnění vztahů mezi všemi zúčastněnými při společném aktivním prožití času, podpory adaptace dětí a možnosti rodičů blíže nahlédnout do způsobu vzdělávání v mateřské škole. Teoretická část je zaměřena na vývojovou charakteristiku dítěte v období staršího batolecího a mladšího předškolního věku (od 2 do 4 let), význam rodiny pro dítě a vstup do mateřské školy a adaptaci na její prostředí, význam osobnosti učitelky v procesu adaptace, význam mateřské školy v rozvoji dítěte, spolupráci s rodiči a vhodné metody a formy vzdělávání nejmladších dětí včetně využití knihy a prožitkového učení. V rámci praktické části je zpracován program společných setkání, který byl realizován v mateřské škole a evaluován. V evaluaci je využita metoda pozorování a rozhovor s dětmi a rodiči.

Klíčová slova: Spolupráce s rodiči; adaptace; mladší předškolní věk; čtenářská pregramotnost; mateřská škola

Abstract

The bachelor thesis is intended to contribute to trying out less traditional ways of cooperation with parents in kindergarten and to facilitate the adaptation of the youngest children in kindergarten. The aim of the thesis is to prepare four meetings of class teachers, children and their parents in a kindergarten setting. The primary aim of these meetings is to strengthen the relationships between all those involved in spending active time together, to support the children's adaptation and to give parents a closer insight into the way they learn in kindergarten. The theoretical part focuses on the developmental characteristics of the child in the older toddler and younger pre-school years (from 2 to 4 years), the importance of the family for the child and the entry into kindergarten and adaptation to the kindergarten environment, the importance of the teacher's personality in the adaptation process, the importance of the kindergarten in the child's development, cooperation with parents and appropriate methods and forms of education for the youngest children, including the use of books and experiential learning. In the practical part, a programme of joint meetings is developed, which was implemented in the kindergarten and evaluated. The evaluation uses the method of observation and interview with children and parents.

Key words: Cooperation with parents; adaptation; younger; preschool age; literacy; kindergarten

Obsah

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 OSOBNOST JEDINCE Z POHLEDU VÝVOJOVÉ PSYCHOLOGIE.....	8
1.1 Vývojová psychologie, periodizace	8
1.2 Batolecí věk – od jednoho roku do tří let jedince.....	9
1.3 Předškolní věk – od tří let do šesti let jedince	11
2 VÝZNAM RODINY PRO VÝVOJ A SOCIALIZACI DÍTĚTE.....	14
2.1 Rodinné prostředí, domov.....	14
2.2 Charakteristika rodinných vztahů	15
3 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	17
3.1 Předškolní vzdělávání	17
3.2 Pedagog mateřské školy	17
4 VSTUP DÍTĚTE DO MATEŘSKÉ ŠKOLY, ADAPTACE.....	20
4.1 Vstup do mateřské školy	20
4.2 Adaptace v mateřské škole.....	21
4.3 Význam osobnosti učitele v procesu adaptace.....	22
5 VÝZNAM MATEŘSKÉ ŠKOLY V ROZVOJI DÍTĚTE	25
5.1 Přínosy a rizika pro dítě	25
5.2 Přínosy pro rodinu a děti	26
5.3 Klima mateřské školy	27
5.4 Vhodné metody a formy při vzdělávání nejmladších dětí.....	27
6 MATEŘSKÁ ŠKOLA A RODINA	30
6.1 Vztah mateřské školy a rodiny	30
6.2 Den otevřených dveří v mateřské škole.....	30
6.3 Spolupráce rodičů s mateřskou školou	31
PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
7 CÍLE A JEJICH NAPLNĚNÍ	33
7.1 Cíle projektu Rodiče v mateřské škole	33
7.2 Stanovení evaluace:	34
8 PŘÍPRAVNÁ FÁZE	35

8.1	Lokalizace projektu a cílová skupina	35
8.2	Časová dotace a hlavní náplň projektu	35
8.3	Zabezpečení projektu	36
9	REALIZAČNÍ FÁZE	36
9.1	Společné setkání na jaře	37
9.1.1	Příprava „Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“	38
9.1.2.	Realizace - „Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“	40
9.1.3.	Evaluační - „Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“	41
9.2.	Společné setkání v létě	42
9.2.1.	Příprava - „ Vyšlo slunce, zasvítilo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“	43
9.2.2.	Realizace - „ Vyšlo slunce, zasvítilo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“	45
9.2.3.	Evaluační - „Vyšlo slunce, zasvítilo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“	46
9.3.	Společné setkání na podzim	47
9.3.1.	Příprava - „Jablíčko se skutálelo, vůbec ho to nebolelo.“	48
9.3.2.	Realizace - „Jablíčko se skutálelo, vůbec ho to nebolelo.“	52
9.3.3.	Evaluační - „Jablíčko se skutálelo, vůbec ho to nebolelo.“	52
9.4.	Setkání na dálku v zimě	53
9.4.1.	Příprava - „Hola, hola, jabloňka na nás zase volá.“	54
9.4.2.	Realizace - „Hola, hola, jabloňka na nás zase volá.“	59
9.4.3.	Evaluační - „Hola, hola, jabloňka na nás zase volá.“	59
10	ZÁVĚREČNÁ EVALUACE PROJEKTU RODIČE V MATEŘSKÉ ŠKOLE	60
	ZÁVĚR	62
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64

ÚVOD

Pro psaní bakalářské práce jsem zvolila téma Rodiče v mateřské škole. Toto téma je mi velice blízké, pracuji jako učitelka v mateřské škole u nejmladších dětí. Spolupráci rodičů nejmladších dětí s mateřskou školou vnímám téměř jako nezbytnost pro správnou adaptaci dětí a navození klidné a pohodové třídní atmosféry.

Je velice důležité si uvědomit, že pobyt v předškolním zařízení je pro děti první zkušeností s novým prostředím, vrstevníky a poprvé se setkávají s jinou autoritou, než jsou rodiče. V posledních letech i dvouleté děti navštěvují mateřské školy a tato situace si vyžádala mnoho změn v předškolním vzdělávání: úpravu školního vzdělávacího programu pro mateřské školy, nové vybavení tříd, citlivé přizpůsobení organizace dne v mateřské škole u nejmladších dětí.

Vzdělávání nejmladších dětí v mateřských školách mi přijde jako velice specifické téma a cítím zodpovědnost dále se v tomto směru vzdělávat. Již v minulosti jsem navštívila různé kurzy, školení, workshopy zaměřené na práci a vzdělávání nejmladších dětí v mateřské škole. Právě semináře a školení na dané téma mi byly inspirací pro moji bakalářskou práci.

Práce má za cíl poukázat na důležitost spolupráce rodičů s mateřskou školou a na méně tradiční způsoby kooperace mezi dětmi rodiči a pedagogy z mateřské školy. Dále práce poukazuje na důležitost podpory psychické spokojenosti dítěte při adaptaci na mateřskou školu, rozvoj vnímání přírody kolem nás a na důležitost rozvoje předčtenářské gramotnosti v předškolním věku dítěte. Celá práce je motivována dětskou knihou O jabloňce. Primárním cílem je připravit dlouhodobý projekt pro rodiče s dětmi a zrealizovat čtyři setkání v odpoledních hodinách v prostorách mateřské školy, které se odehrávají vždy v jednom z ročních období.

Teoretická část se zabývá vývojovou charakteristikou dítěte mladšího předškolního věku, poukazuje na důležitost správné adaptace dítěte v mateřské škole, osobnost pedagoga z pohledu práce s nejmladšími dětmi a jejich adaptace na mateřskou školu, na důležité formy vzdělávání u nejmladších dětí – vhodná motivace, volná hra, prožitkové učení, práce s knihou.

V praktické části je představen dlouhodobý projekt, který byl realizován během celého roku od jara do zimy ve spolupráci s rodiči nejmladších dětí a pedagogem z mateřské školy. Celý

projekt je propojený jabloní, kterou jsme společně s rodiči a dětmi zasadili při prvním společném setkání na jaře. Díky třídní jabloňce si děti začínají uvědomovat časovou postupnost během ročních období a změny přírody kolem nás. Dále jsou v této části práce podrobně rozepsány jednotlivá setkání a popsána vzdělávací nabídka, environmentální činnosti, hry, básničky, písničky, pohybové aktivity a další aktivity k tématu spolupráce rodičů s dětmi v mateřské škole.

„Když není práce protkaná láskou, je zbytečná.“

Matka Tereza

TEORETICKÁ ČÁST

1 OSOBNOST JEDINCE Z POHLEDU VÝVOJOVÉ PSYCHOLOGIE

1.1 Vývojová psychologie, periodizace

Vývojová psychologie je samostatná věda, která se opírá o soustavné, ověřitelné pozorování a je stará sotva sto let. Psychologií dětí se zabývá pedopsychologie (Langmeier, Vývojová psychologie, 2006).

Vývoj osobnosti je dlouhodobý a proměnlivý proces a trvá od prenatálního období po stáří.

„Vývojová psychologie se zabývá zkoumáním souvislostí a pravidel vývojových proměn v jednotlivých oblastech lidské psychiky i celé osobnosti a usiluje o porozumění jejich mechanismům.“ (Vágnerová, 2012, str. 11)

Langmeier uvádí 12 životních etap, do konce předškolního věku 5:

1. Prenatální období – od početí po narození dítěte, obvykle trvá 40 týdnů
2. Novorozenecké období – od narození a trvá jeden měsíc jedince
3. Kojenecké období – od jednoho měsíce a trvá první rok života jedince
4. Batolecí období – od jednoho roku do tří let jedince
5. Předškolní období – od tří let do šesti let jedince

Vývoj naší osobnosti ovlivňuje mnoho faktorů: prostředí kde vyrůstáme, dědičnost, rodina... Celý proces je velice individuální, variabilní a téměř vždy, i když v různé míře, je předurčen genetickými předpoklady. (Vágnerová, 2012).

S vývojovou psychologií osobností souvisí další teorie – Abraham Maslow vytvořil pyramidu hierarchie potřeb. Podle této teorie má člověk pět základních potřeb, které musí na sebe vzájemně navazovat, aby jedinec mohl uspokojit i ty nejvyšší potřeby.

Obrázek 1- Maslowova pyramida lidských potřeb
(Filozofie úspěchu, 2022)

1.2 Batolecí věk – od jednoho roku do tří let jedince

Batolecí věk trvá od jednoho roku do tří let dítěte. V tomto období dochází k velkému rozvoji osobnosti jedince a vývoji mnoho funkcí, dovedností a schopností dítěte.

Dítě si uvědomuje samo sebe, svoji existenci a zjišťuje možnosti schopnosti svých a stává se samostatnějším. (Vágnerová, 2012)

Říčan (rok vydání) ve své knize batolecí věk přirovnává k bystřině, kde se na každém kroku objevuje nová peřej.

Dítě na počátku druhého roku života získává specifika, kterými se odlišuje od ostatních živočišných druhů – chodí vzpřímeně a začíná komunikovat s okolím. Těmito vlastnostmi a schopnostmi si dítě získává velkou pozornost okolí a v tomto období je velice roztomilé, baví své okolí, ale zároveň je velice vzdorovitě a náročné na čas a trpělivost rodičů. (Langmeier, 2006).

S batoletem se my dospělí čím dál lépe můžeme domluvit, dítě v tomto období dělá obrovské pokroky. (Říčan, 2006).

Vývoj základních schopností a dovedností

Dítě je stále hodně vázáno na své blízké, nejčastěji na matku. Důležitá změna ale nastala od roku 2016, kdy byl změněn zákon č. 178/2016 Sb. o přijímání dvouletých dětí do mateřské školy a dítě v batolecím věku tedy začíná být socializováno i mimo svoji rodinu. (RVP PV, 2021)

Hrubá motorika

Pohyb je pro batole sám o sobě zajímavý, a proto rádo experimentuje. Zjištění, že může ovládat své tělo, je natolik zajímavé, že se ho nemůže nabažit, a proto neustále opakuje stejné pohyby, aktivity, díky kterým si zdokonaluje a automatizuje pohyb a orientaci v prostoru. Rozvoj pohybových aktivit je pro dítě v tomto věku velice důležitý, přispívá k uvědomění si svého těla, ke zpřesňování vlastního tělesného schématu. Dítě pohyb pociťuje a prožívá. (Vágnerová, 2012) Dítě opouští lezení a dává přednost chůzi, ve druhém roku života dítě zvládá i nerovné povrchy a kolem třetího roku běhá, dokáže stát na jedné noze, poskočit a zvládá chůzi po schodech, začíná jezdit na koloběžce či tříkolce (Říčan, 2006)

Jemná motorika

Starší batole zvládne stavbu z kostek a zvládá další manipulační a konstruktivní hry, dokáže vnímat prostorové uspořádání. Dítě má stále snahu se více osamostatňovat, a proto se snaží o sebeobsluhu – oblékání, hygiena, stravování – používá lžíci... Co se týká kresby, dítě ovládá kruhové pohyby, objevují se první kresby – čáranice. -zdroj

Komunikace a řeč

V tomto věku jsou děti velice komunikativní. Rychlým tempem se rozvíjí pasivní i aktivní slovní zásoba, kterou bychom my dospělí u dětí měli podporovat. Nejlepší volbou pro rozvoj dětské slovní zásoby jsou dětské knihy – leporela a krátké básničky, písničky spojené s pohybem, dramatizace známých pohádek. Pro správný vývoj řeči je také velice důležitý správný mluvní vzor, který může eliminovat v období raného dětství nesprávnou výslovnost. Starší batole nejprve komunikuje s dospělými a postupně se učí komunikovat s vrstevníky. Právě řeč je pro dítě velice důležitý prostředek při nástupu do mateřské školy. (Splavcová, 2016)

Socializace a rozvoj osobnosti

Osamostatňování a navazování nových vztahů je podmíněno rozvojem různých kompetencí – komunikace, základní normy chování, uvědomování své role, vlastní zkušenosti, důležitou roli hraje i osobnost dítěte a citová zralost dítěte.

Nejdůležitější socializace v období batolecího věku probíhá v širší rodině, dítě začíná vnímat role svých blízkých a v tomto věku je i schopné empatie a pomalu se začíná orientovat v emocích. V rodinném prostředí dítě získává jistotu a učí se novým sociálním dovednostem. Teprve až je dostatečně připravené, může rozšířit své sociální teritorium dále, bez toho, aby se cítilo nejisté. (Vágnerová, 2012).

Poznávání okolí je pro dítě velice zajímavé. Většina dětí kolem tří let už je schopna krátkodobého odloučení od svých nejbližších.

1.3 Předškolní věk – od tří let do šesti let jedince

Předškolní období je jedno z nejzajímavějších vývojových etap člověka. Dítě má zájem o okolní svět, vše rádo zkoumá, objevuje. Toto období lze také pojmenovat jako období hry, která má v tomto věku nejvýznamnější roli. Dítě díky hře poznává, zkoumá a objevuje své okolí, prostředí, kde vyrůstá. (Šulová, 2004)

Začíná se zajímat o různá témata – vznik světa, jak funguje naše tělo a začíná se na vše ptát otázkami „Proč?“. (Říčan, 2006)

V tomto období se začínají utvářet základy socializace, jedná se o mezník mezi obdobími, většina dětí v tomto věku začíná navštěvovat mateřskou školu, kde se setkává s novými pravidly, vrstevníky, novým denním režimem a novou autoritou. (Langmeier, 2006).

Hrubá motorika

Dítě zakončilo důležitou etapu, kdy se učilo chodit, nyní se svojí chůzí vyrovnává dospělým, bez problému chodí a běhá i po nerovném terénu a je schopno zdolávat menší překážky bez pomoci. U dítěte si můžeme všimnout, že se zdokonaluje kvalita a koordinace pohybu. Pohyby jsou přesnější, hbitější a elegantnější. V tomto období dochází i k osifikaci kostí. V předškolním období je vhodná doba pro zahájení sportů, dítě začíná nápodobou ovládat

nové pohyby a sportovní aktivity. Dítě se v tomto období učí plavat, lyžovat, bruslit. (Gillernová, 2021)

Jemná motorika

V tomto období se začíná vyhraňovat lateralita a dítě se dle dominantní hemisféry stává pravákem nebo levákem. Je stále samostatnější, při osobní hygieně a sebeobsluze vyžaduje pouze pomoc dospělých. Jemnou motoriku u dítěte můžeme rozvíjet pomocí her s pískem, plastelínou, kostkami, práce s knihou a různými skládkami. Velký pokrok můžeme pozorovat při vývoji kresby u předškolního dítěte, která velice souvisí s rozvojem jemné motoriky. Dítě už je schopno pomocí kresby vyjádřit svoji představu, své pocity. Předškolní dítě chápe kresbu jako hru a je pro něj nejpřirozenější vyjadřovacím prostředkem. Dítě je schopno nejprve nakreslit čáry poté základní tvary, ze kterých vzniká první kresba postavy – hlavonožec. (Říčan, 2006)

Komunikace a řeč

„Období mezi třetím a šestým rokem je obdobím zkvalitňování řečových dovedností. Je dobou rozšiřování slovní kapacity s velkými individuálními rozdíly. Dochází k osvojování gramatických pravidel – jednoduché stupňování, časování a skloňování.“ (Šulová, 2004, str. 70)

Dítě stále více komunikuje s dospělými, kteří jsou pro dítě největším vzorem, řeč dítěte rovněž ovlivňují i jeho vrstevníci, média. Pro toto období je typické experimentování se slovy, dítě si vymýšlí a skládá nová slova, např. lízátko x cucátko. Další významnou roli zde hraje egocentrická řeč dítěte, která není určena pro jinou osobu, jedná se o předchůdce naší vnitřní řeči. Dítě se učí respektovat základní pravidla konverzace – dospělí mluví jinak než vrstevníci, rozlišuje vypravěče a posluchače. (Vágnerová, 2012)

Socializace a rozvoj osobnosti

I v tomto období je z hlediska socializace pro dítě nejvýznamnější rodina a místo, kde vyrůstá, kde se cítí bezpečně. Ve třetím roce je dítě schopno vnímat normy společenského chování a respektovat je.

Toto období lze také chápat jako fázi přípravy na život ve společnosti. (Langmeier, 2006) První zkušeností socializace je pro většinu dětí prostředí mateřské školy, zde získává nové dovednosti, poznatky a přijímá svoji novou roli. Předškolní dítě je schopno orientovat se ve

svých rolích – jsem syn, kamarád, vnuk, lyžař.... Vnímá i rozdíly v určitých rolích – chlapec x dívka x matka x otec. Pro předškolní období je typické i formování pohlavní identity.

Pro dítě se postupně stávají vrstevníci více a více významnými. Dítě je potřebová ke hrám, ale zároveň si navzájem začínají poměřovat své síly a budovat svoji roli v dětské skupině. Kontakt s dětmi je v tomto období velice důležitý pro správné formování vlastního Já, pro schopnost vcítění se do druhých, jedná se o začátek sebepojetí, sebehodnocení. (Gillernová, 2021)

2 VÝZNAM RODINY PRO VÝVOJ A SOCIALIZACI DÍTĚTE

Rodina je společenství lidí, kterým je člověk ovlivňován od narození. Mezi členy rodiny většinou vzniká velké citové pouto, které trvá po celý život. Dále se členové rodiny navzájem ovlivňují a společně si uspokojují své základní potřeby. Rodina má mnoho funkcí. Dvě nejdůležitější z nich jsou, že rodina spojuje své členy s okolním světem, ale zároveň své členy před nástrahy okolního světa ochraňuje.

Pojem rodina

Fungující rodina má za cíl od narození zabezpečit dítěti základní potřeby – potřebu bezpečí, jistoty, citového zázemí, rozvoj osobnosti, uplatnění v budoucnosti.... (Matějček, 2017)

2.1 Rodinné prostředí, domov

Rodina je společenstvím radosti. Členové rodiny se navzájem respektují a jsou si oporou. Bez nároku na zásluhu se snaží udělat jeden druhému radost, jen proto, že se mají rádi.

Děti se vše učí nápodobou od rodičů, a protože většina rodičů své děti miluje a rozdávají dětem radosti vrchovatě, za nějaký čas i děti svým rodičům a dalším členům rodiny tyto radosti začínají vracet podobou úsměvu, pomoci, obrázků, dobrých skutků, nebo pohlazením či objetím.

Dětem pro další socializaci ve společnosti dopomáhá rodina, rodinné prostředí a domov.

„Náš domov“ je místo, kde se cítíme v bezpečí, kam patříme, kde se s námi počítá, kde můžeme být sami sebou, kde jsme přijímáni proto, jací jsme. Dítě ve svém domově začíná chápat řád, pravidla a všímá si i povinností dalších členů rodiny. (Halda, 2019)

Děti zažívají v rodinném prostředí lásku, pochopení, porozumění, pocit bezpečí, přátelství, důvěru... Doma se dítě také poprvé setkává s bolestí, smutkem nebo zklamáním, odcizením, rozzlobením či zahanbením, tyto pocity přichází, když dítě nerespektuje pravidla či řád své domácnosti. Zde se formuje naše svědomí. Dětem pomáhá na další cestě životem a upozorňuje je na to, co je dobré a co zlé a díky předchozí zkušenosti z domova, se na této cestě lépe orientují.

Domov tedy nechápeme pouze jako místo, kde má dítě koutek na hraní, postel a svoji židli, ale domov vytváří především lidé a atmosféra v domě.

Pro dítě je velmi důležité, aby zažilo, že i když něco pokazí, něco se mu nepovede, rodina ho neopustí, ale bude mu vždy oporou. (Matějček, 2017)

2.2 Charakteristika rodinných vztahů

Rodina prochází vývojovými stádii, kdy počátečním stadiem je seznámení partnerů. Stádia rodiny jsou většinou definována dle věku dětí v rodině. Jednou z největších změn v rodinných stádiích je narození prvního potomka, kdy se režim a návyky celé rodiny většinou razantně změní. (Matoušek, 2013)

Rodinné vztahy

Úspěch k vytvoření spokojené rodiny závisí z velké části na schopnostech ženy a muže vypracovat si dobře fungující vztah. Dále na tom, jakým způsobem činí společná rozhodnutí, zvládají konflikty, nebo jak plánují společnou budoucnost rodiny. (Sobotková, 2012)

Výchova a vzdělávání je komplikovaný jev, ve kterém se odráží mnoho činitelů. Dítě potřebuje dospělé, kteří mu projevují lásku a ukazují hranice. Láska, projevy porozumění a bezpodmínečného přijetí dítěte, stejně jako nastavení hranice jsou pro vývoj dítěte nesmírně důležité. (Gillernová, 2021, str. 183)

Vazba mezi dítětem a matkou, otcem

Vazba mezi dítětem a matkou se utváří již v prenatálním období. Jedná se o trvalou vazbu mezi dítětem a matkou s emocionální reakcí, která je u matky vyvolána kontaktem s novorozencem. Vazba v průběhu života mění svůj charakter dle věku dítěte. (Hoskovcová, 2006)

M. Mahlerová vytvořila periodizaci socioemocionálního vývoje dítěte ve věku od narození do čtyř let. Dle této teorie je matka a dítě systém, ve kterém je dítě součástí matky. (Bergmanová, 2006)

Podobnou teorii zastává i J. Halda, který ve své knize popisuje, že ještě celý rok se novorozenec dovyvíjí a žije na matčině těle. (Halda, 2019)

Hry dítěte a matky mají klidný charakter. Matky spíše využívají k hrám hračky a různé didaktické pomůcky a citlivě reagují na emocionální změnu dítěte. (Langmeier, 2006)

Vazba mezi dítětem a otcem je velice důležitá již v kojeneckém věku dítěte. Hra s otcem je odlišná od té s matkou. Otec se dítěti věnuje spíše fyzicky než psychicky. Hry s otci mívají rychlejší tempo a více náhlých změn. U dětí tyto hry vyvolávají více pozitivních emocí. (Langmeier, 2006)

Dítě již od druhého měsíce života zvládá odlišně reagovat na matku a otce. Hra s rodiči je pro dítě důležitá, učí se díky ní rozpoznávat a ovládat emoční signály, učí se orientovat v komunikaci. (Langmeier, 2006)

Pečující osoba svým vztahem k dítěti vytváří podobu jeho pozdějších vztahů v rodině, ve společnosti a základ pro další psychický růst dítěte. (Hoskovcová, 2006)

3 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Předškolní vzdělávání v České republice se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok. Od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je předškolní vzdělávání povinné, není-li dále stanoveno jinak. (Školský zákon, 2022)

3.1 Předškolní vzdělávání

Úkolem předškolního vzdělávání je doplňovat a podporovat rodinnou výchovu. Předškolní vzdělávání se snaží zajistit příjemné prostředí a nabídnout dítěti zajímavé podněty pro jeho další rozvoj a učení, obohacuje denní program dítěte. Vzdělávací nabídka pro dítě je promyšlená a odborně podepřena kvalifikovaným pracovníkem pro předškolní vzdělávání.

Cílem předškolního vzdělávání je, aby si dítě již od útlého věku osvojovalo základy klíčových kompetencí a tím získalo předpoklady pro další vzdělávání. Jedná se o rozvíjení osobnosti, osobní spokojenosti, tělesného rozvoje, chápání okolního světa. Předškolní vzdělávání také dětem pomáhá chápat a orientovat se ve společnosti, přijímat její normy a hodnoty. (RVP PV, 2021)

3.2 Pedagog mateřské školy

Učitel je jeden z hlavních aktérů vzdělávacího procesu, profesně kvalifikovaný pedagogický odborník. Spoluvytváří edukační prostředí, klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení a jeho výsledky. (Svobodová M. V., 2017, str. 13)

Každý učitel musí mít na paměti, že pokud chce pomáhat formovat a rozvíjet osobnost dítěte, měl by mít sám správně rozvinutou svoji osobnost a uvědomovat si odpovědnost a brát své povolání jako poslání. Každý učitel by měl být představitelem hodnot lidskosti a demokracie.

Pedagog předškolního vzdělávání by měl také disponovat širokou škálou dovedností, které zábavnou formou předává dětem předškolního věku. Učitel v mateřské škole by měl ovládat

hru na hudební nástroj, různé ruční práce a výtvarné techniky, malbu, kresbu, dramatizaci a mnoho dalších dovedností, které využívá ve své praxi. Dále by si každý pedagog měl uvědomovat důležitost silných stránek, které jsou důležité pro práci s malými dětmi. Patří mezi ně například: empatie, schopnost komunikace, flexibilita a dostatek kreativity či fantazie. (Svobodová M. V., 2017)

Působení předškolních pedagogů na dítě v mateřské škole se liší od působení pedagogů na žáky ve školním zařízení. Je to dáno tím, že mateřská škola je pro dítě povinná až poslední rok před nástupem do základní školy. Od učitele v mateřské škole se očekává, že na dítě významně výchovně působí a předává dětem poznatky k dalšímu vzdělávání. Také se ale od něj očekává jiný způsob komunikace a jednání s dítětem v porovnání s tradičním obrazem učitele, který působí například na základní škole.

V mateřských školách působí jako pedagogové předškolního vzdělávání spíše ženy. Rodiče dětí si učitelku v mateřské škole představují jako ideální, laskavou matku, která je obohacena příslušnými dovednostmi a vzděláním. Učitelka v mateřské škole je vnímána jako vůdčí osobnost, která plánuje, radí, vysvětluje, pomáhá a citlivě odhaduje potřebu uspokojování potřeb každého jedince i celé skupiny a je pro děti vzorem. (Opravilová, 2016)

Učitelé v mateřských školách si své kvality, schopnosti, dovednosti, postoje a vlastnosti ověřují pomocí profesních kompetencí. Profesní kompetence nám pomáhají si uvědomovat, zda jsme jako učitelé ve školce dostatečně kompetentní k vzdělávání předškolních dětí. (Svobodová M. V., 2017)

Kompetence můžeme dle Syslové rozdělit do tří skupin:

- Kompetence k vyučování a výchově (psychopedagogická, komunikativní, diagnostická kompetence).
- Kompetence osobnostní, podmiňující úspěšné pedagogické působení (zahrnující odpovědnost za rozhodnutí i za důsledky realizace, tvořivost, flexibilitu, empatii).
- Kompetence rozvíjející (adaptivní, informační, výzkumná, sebereflexivní, autoregulační kompetence).

Jedna z nejdůležitějších kompetencí je kompetence komunikativní.

Komunikativní kompetence zahrnuje: efektivní komunikaci s dětmi i rodiči, s kolegy, vytváření pozitivního, otevřeného a bezpečného klimatu, týmovou spolupráci, pravidelná a smysluplná setkávání s rodiči, pravidelnou a promyšleně vedenou dokumentaci.

Další důležitou kompetencí je kompetence manažerská, řídící. Tato kompetence zahrnuje: cílené plánování, vhodnou volbu metod a obsahu vzdělávání, individuální přístup, podporování k samostatnosti a zvědavosti dětí.

Kompetence didaktická zahrnuje: promyšlenou obsahovou stránku činností, práce s vhodnými pomůckami, seznamování s novým materiálem. (Syslová, 2013)

Kvalifikace předškolního pedagoga

Učitel v předškolním vzdělávání může dosáhnout odborné kvalifikace různými cestami. Jednou z nich je vysokoškolské studium v bakalářském či magisterském programu zaměřeném na pedagogiku předškolního věku.

Odbornou kvalifikaci lze získat i studiem na vyšší odborné škole se zaměřením na přípravu učitelů předškolního vzdělávání nebo studiem na střední odborné škole pedagogické zaměřené na předškolní pedagogiku a vychovatelství. Další cestou pro odborné vzdělání je pro studenty vysokých škol zaměřených na pedagogiku či vychovatelství rozšíření odborné kvalifikace v programu celoživotního vzdělávání na vysokých školách, zaměřeného na přípravu učitelů mateřských škol.

Učitelé mateřských škol mají stejně jako ostatní pedagogové povinnost dalšího vzdělávání. To probíhá formou školení, workshopů, odborných přednášek nebo četbou odborných publikací. (Svobodová M. V., 2017)

4 VSTUP DÍTĚTE DO MATEŘSKÉ ŠKOLY, ADAPTACE

Většina rodičů cítí potřebu začlenit své dítě ve věku dvou až tří let do skupiny vrstevníků. K začlenění svých dětí do kolektivu rodiče využívají dětská hřiště, dětská centra, rodinná centra apod. Pro děti je seznamování s vrstevníky v přítomnosti rodičů či jiné blízké osoby velice prospěšné a přínosné.

Snaha začlenit děti do dětské skupiny je přínosná i pro rodiče. Rodiče mají možnost dítě pozorovat, zda má zájem o vrstevníky, jak se mu mezi ostatními dětmi daří, jestli je ve skupině spokojené, přirozené a aktivní.

Dítě poznává svět vrstevníků s pocitem bezpečí a jistoty, protože si uvědomuje přítomnost rodičů. Malé děti se přirozeně v jejich blízkosti seznamují s jinými než rodinnými podmínkami, mají možnost vyzkoušet si dorozumívání se s ostatními dětmi při různých hrách a mají také příležitost je pozorovat a inspirovat se.

Na těchto místech mohou i sami rodiče vidět, jak je jejich dítě připravené na vstup do mateřské školy. (Koťátková, 2014)

4.1 Vstup do mateřské školy

Vstup do mateřské školy hraje v životě dítěte významnou roli, zejména v oblasti jeho socializace. Dítě získává při vstupu do mateřské školy novou roli, roli žáka. Na tuto roli si dítě musí postupně zvyknout. Začíná respektovat nová pravidla, učí se podřizovat kolektivu a poprvé se setkává s novou autoritou dospělého v podobě učitele. Dítě se začíná i lépe orientovat v rolích ostatních členů svého blízkého sociálního okolí. Chápe roli spolužáka, učitele, sourozence.

Pro dítě je i velice náročná samotná změna prostředí, v mateřské škole již nemá svoje bezpečí ve formě svých hraček, svých věcí. Dítě tedy postrádá své intimní subteritorium. Dále se od dítěte očekává normativní chování adekvátní předškolnímu zařízení, které se může lišit od norem rodinných. Dítě se v mateřské škole učí novým sociálním dovednostem a kooperaci s ostatními spolužáky, učiteli.

V předškolním věku je již dítě schopné vědomě střídat chování dle svých rolí – jinak se dítě chová k učiteli v mateřské škole, k rodičům, k ostatním dětem, atd. Střídání rolí se projevuje

pomocí gestikulace, myšlení a cítění. Střídání rolí a správné orientování v nich se dítě učí pomocí hry.

Většina dětí tento náročný přechod z bezpečí rodiny do první vzdělávací instituce zvládá bez větších obtíží. Ke správnému začlenění dětí do širšího sociálního prostředí bez větších problémů je velice důležitá správná adaptace dětí. (Jucovičová, 2014)

4.2 Adaptace v mateřské škole

Adaptace na předškolní vzdělávání se liší podle věku dítěte. Jinak je tomu u dítěte, které při vstupu do školky sotva dosáhne tří let a jinak u předškoláka. Důležité pro každou adaptaci je uvědomění si, co by dítě mělo umět, aby byl snížen mnohostranný nápor na dětskou psychiku. Významné pro dítě je, pokud se umí dorozumět s okolím nebo i s menší dopomocí se samostatně najíst či obléknout, pít z hrnku a má za sebou odbourání dudlíku. Pokud si tyto návyky a dovednosti dítě do mateřské školy donese z domova, bude mít usnadněný začátek v mateřské škole při prvním seznamování. (Koťátková, 2014)

Doporučující desatero pro správnou adaptaci dle Koťátkové:

Jakými způsoby můžeme dítěti zjednodušit adaptaci, aby vstup do mateřské školy nebyl pro dítě traumatem.

1. Chodit mezi ostatní děti

Je vhodné navštěvovat i místa, kde můžeme potkat ostatní děti z mateřské školy, do které chceme dítě adaptovat. Využívat dny otevřených dveří v mateřských školách nebo možnost navštěvovat kolektiv z mateřské školy na školní zahradě.

2. Nechat dítě na určitou dobu v péči jiného známého člověka

Dítě se tak lépe „otuží“ a pozvolna socializuje na jinou osobu a prostředí. Dále je dobré navštěvovat místa, kde musíme dodržovat odlišná pravidla jako doma.

3. Zaměřit se na dovednosti sebeobsluhy

Důležité je, abychom dítě k sebeobsluze vedli s klidnou důsledností. Dítě bychom měli ocenit i za menší posun.

4. Rozvrhnout čas tak, abychom na dítě nemuseli spěchat, má-li věci udělat samo

Je nutnost si uvědomit, že pokud dítě začíná se sebeobsluhou samo či s menší dopomocí, je nezbytné nechat mu na činnosti dostatek času.

5. Udělat si čas na každodenní společnou chvíli u hry

Pravidelné společné chvíle s dítětem u hry, nebo knihy jsou pro dítě velice přínosné, pomáhají dítěti k rozvoji slovního vyjadřování.

6. Udělat si čas na čtenou pohádkou před spaním

Tímto způsobem u dětí rozšiřujeme slovní zásobu, pochopení děje, soustředění se na poslech.

7. Během dne si s dítětem povídat

Rozhovor by měl být klidný a dítě by mělo dostávat prostor k mluvení a my bychom měli krátce reagovat, aby dítě vědělo, že ho opravdu posloucháme.

8. Krátce a srozumitelně dítě oceňovat

Je dobré dítě kladně oceňovat a povzbuzovat i při menších posunech, ale zároveň jasně odmítnout nevhodné chování a vždy je důležité vysvětlit proč.

9. Vyvarovat se výhrůžek

Důležité je dítě nestrašit a nevyhrožovat mateřskou školou. Dítě se bude mateřské školy bát ještě dříve, než do ní nastoupí. Tímto způsobem vlastně přehazujeme problémy, např. že dítě samo nezvládá sebeobsluhu, na objekt mateřské školy.

10. Pozor na vychvalování mateřské školy

Držíme se reality a nebudeme dítěti mateřskou školu vychvalovat, jak je vše báječné. S dítětem si povídáme, co škola nabízí, co se v ní dělá. Předcházíme tím zklamáním a nereálným představám. (Koťátková, 2014)

4.3 Význam osobnosti učitele v procesu adaptace

Adaptace má mnoho aspektů, kterými se musíme řídit a brát je jako celek pro správnou adaptaci dítěte v mateřské škole.

Předškolní pedagog ovlivňuje adaptaci nových dětí, které přichází do mateřské školy různými způsoby. Každý pedagog by si měl uvědomit, jak na dítě působí, jakým způsobem lze dítěti ulehčit začlenění se do nové skupiny.

Správný učitel respektuje potřeby dítěte, respektuje jeho individuální vývoj. Děti i rodiče by se měli v prostředí mateřské školy cítit dobře, spokojeně a bezpečně. Důležité je zajistit pravidelný denní režim a řád. Pravidla, řád a rituály mají pro děti v době adaptace velký význam, slouží pro děti jako jistota, vědí, co očekávat, co se bude dál dít. Všechny děti mají rovnocenné postavení.

Ideální pedagogický styl je podporující, projevuje se sympatií, vstřícností, empatií, schopností efektivně komunikovat s dětmi, rodiči i kolegy.

Učitel zajistí dostatek času i prostoru pro dětskou spontánní hru, pohyb a další aktivity, které vedou děti k experimentování. Důležité je respektovat individuální tempo dětí. Učitel by měl budovat oboustrannou důvěru, otevřenost a porozumění ve vztazích mezi rodinou a mateřskou školou. Rodiče dostávají možnost podílet se na chodu mateřské školy. (RVP PV, 2021)

Být učitelem v mateřské škole znamená být připraven na různé pozice. Co od nich očekávají děti? Co od nich očekávají rodiče? Co od nich očekává vedení a kolegové? Nad těmito otázkami se zamýšlejí Váchová a Vítečková (2017):

Očekávání ze strany rodičů

Pro rodiče je velice důležité, aby se na pedagoga v mateřské škole mohla rodina spolehnout, aby se v jeho péči dítě cítilo v bezpečí a cítilo jistotu a porozumění.

Podle rodičů by dle výzkumného šetření autorek správná paní učitelka/ pan učitel měl/a mít tyto vlastnosti: zodpovědnost, porozumění, dostatečnou odbornost, upřímnost, ochotu spolupracovat s rodiči, toleranci, trpělivost, vstřícnost, podporu, otevřenost, vhodnou komunikaci, nadhled, kreativitu, individuální přístup, důvěru, pedagogický optimismus, spravedlivost.

Dále rodiče vyžadují od pedagoga individuální přístup a respektování osobnosti jejich dítěte.

Neméně důležité je pro rodiče odborné kvalifikované vzdělání pedagoga. Rodiče od učitele vyžadují odborné vzdělávání pro své děti, a pokud je potřeba, spoléhají na odborné rady a nápravy v rámci diagnostické dovednosti.

Rodiče od učitelů v mateřské škole očekávají opravdu hodně a mají velké nároky. Není se ale čemu divit, učitelé v mateřské škole jsou první „cizí“ lidé, kterým rodiče svěřují své nejdražší poklady.

Očekávání ze strany dětí

Děti od učitele očekávají pochopení, zábavu a pocit bezpečí. Podle dětí by měla být paní učitelka hezká – toto vyjádření lze chápat nejen po fyzické stránce ale i po psychické – paní učitelka se o sebe stará, je milá, čestná a spravedlivá.

Děti vyžadují od učitele pozornost, množnost si společně hrát a povídat si.

V předškolním věku se u dětí prohlubuje smysl pro humor, starší děti dokáží pochopit i absurditu. Veselost je pro předškolní období typická, dlouhodobější smutek je u dítěte zvláštností – signalizuje vážný problém (nemoc, ztrátu, neštěstí). Děti ocení u učitele smysl pro humor, to, že se společně s dětmi směje, dokáže vymýšlet legraci. Pro děti je přitažlivé, pokud si učitel s dětmi hraje a ztrácí u hry svoji roli paní učitelky/ pana učitele a stává se rovným hráčem.

Mateřská škola bývá nejčastěji první veřejnou institucí, kterou dítě navštěvuje, a proto dítě v učiteli hledá jistotu a bezpečí, podporu a vnímá tedy pedagoga jako svoji blízkou osobu, které může plně důvěřovat. Váchová a Vítečková (2017):

Očekávání ze strany vedení a kolegů

Vedení a kolegové od učitelek v mateřské škole očekávají zejména profesionalitu, odborné vzdělání, zájem o další vzdělávání, klidné pracovní vztahy, upřímnost, zájem o práci, tvořivost, samostatnost, spolupráci, umět se orientovat v odborných publikacích a umět se podílet na tvoření ŠVP PV, TVP PV.

5 VÝZNAM MATEŘSKÉ ŠKOLY V ROZVOJI DÍTĚTE

Zařazení dítěte do mateřské školy je pro většinu dětí a jejich rodinu přínosné. Je důležité si uvědomovat ale i rizika, která jsou spojena se začleňováním dítěte do mateřské školy. Pokud si rizika uvědomujeme, můžeme jim různými způsoby zabránit či alespoň zmírnit jejich následky. Přínosy i rizika mají většinou přímou souvislost s vytvořením potřebného prostředí a vhodných podmínek pro vzdělávání dětí.

5.1 Přínosy a rizika pro dítě

Mateřská škola umožňuje dítěti navazovat vztahy s vrstevníky a vytvářet nové sociální vztahy a pomáhá dítěti v začlenění do širší společnosti.

Pedagogové v mateřské škole pracují podle RVP PV, jejich školní a třídní programy obsahují všechny vzdělávací oblasti a podmínky, díky kterým může dítě snáze rozvíjet celkově svoji osobnost. Mateřská škola dětem nabízí různé didaktické hry, pomůcky, různé materiály či cvičební pomůcky. Učitelé umí děti zaujmout svojí kreativitou a profesním přístupem. Dítě ve mateřské škole má možnost více možností věci zkoumat, objevovat a poznává nové činnosti.

Významnou úlohu má mateřská škola v podpoře samostatnosti dětí. Ty zde nabývají nových zkušeností, návyků. Správnou motivací a nápodobou od kamarádů či učitelů získávají potřebné dovednosti k zvládnutí sebeobsluhy. Pro dítě je z pohledu emocionálního vývoje důležité zažít pocit „už to zvládám sám“.

V dnešní době není jednoduché v rodině nastavit řád a pravidelnost. Mateřská škola dítěti pomáhá poznávat pravidelný režim, různé návyky. Režim v mateřské škole má důležitou funkci, která dětem prospívá.

Pro samotné rodiče mateřská škola představuje jistotu v době, kdy jsou v zaměstnání. Zanedbatelná není kvalita péče, které se zde dítěti dostává. Rodina v mateřské škole nachází odbornou výchovně – vzdělávací instituci pro své dítě, která podléhá přísným zabezpečujícím normám a je kontrolována příslušnými orgány. Působí zde pouze odborně vzdělání pedagogové, kteří systematicky a komplexně vedou jejich děti k dalším posunům.

Mateřská škola dbá na pravidelnost stravování a pitného režimu, děti jsou vedeny ke kultuře stolování a zdravému životnímu stylu. Mateřská škola u dětí sleduje výživovou hodnotu, pestrost stravy.

Rodiče zde najdou poradenství. Mohou se na mateřskou školu obrátit s různými potížemi souvisejícími s výchovou a celkovým rozvojem dítěte. Učitel sám může rodiče upozornit na některé aspekty, které vyžadují spolupráci školy s rodinou nebo dalšími odborníky. (Splavcová, 2016)

5.2 Přínosy pro rodinu a děti

Jedním z předních rizik je nezralost dítěte. Je těžké odhadnout dobu, kdy je dítě připravené pro nástup do mateřské školy a odpoutání se od rodičů. Tato hranice se nedá určit věkem dítěte. Rodina by se měla tedy připravit i na situaci, že dítě mateřskou školu nepřijme – matka zůstává s dítětem doma, o dítě se stará chůva či prarodiče.

Dalším rizikem je nedostatečná adaptace. Je důležité poskytnout dítěti dostatek času, urychlená adaptace může vést k dlouhodobě přetrvávajícím problémům.

Nadměrnou zátěž může pro dítě představovat hluk, rychlé pohyby ostatních dětí nebo i provádění vlastních aktivit. Prostor mateřské školy může působit na dítě zmateně, nepřehledně. Dítě se může v takovém prostředí cítit nejistě.

Rodiče při nástupu dítěte do mateřské školy musí počítat s větší nemocností dítěte. Imunita dětí v raném věku není dostatečně rozvinutá. S každou nemocí se adaptační doba u dítěte prodlužuje, dítě si tedy musí na mateřskou školu zvykat opakovaně.

Nástup do mateřské školy je velkou psychickou zátěží nejen pro dítě, ale i pro rodiče. Rizika pro dítě při adaptaci na mateřskou školu si většina rodičů uvědomuje, ale rizika pro sebe nikoliv. Když dítě začíná navštěvovat mateřskou školu, mohou se rodiče cítit osamoceni či dokonce ohroženi, pokud si dítě velice rychle oblíbí třídní paní učitelku/ pana učitele. Dítě se někdy fixuje na jednu osobu v mateřské škole a rodič může žárlit. (Splavcová, 2016)

5.3 Klima mateřské školy

Pozitivní klima ve třídě a škole je důležité pro učitele i děti. Ovlivňuje jejich učení, výkonnost žáků i celkový pobyt v mateřské škole. Velkou roli zde hraje i vybavenost tříd a estetičnost. Každý pedagog by o klima třídy měl pečovat a věnovat mu dostatek času a energie. Klima je zároveň atmosféra, ve které děti vyučujeme, vychováváme, předáváme jim nové zkušenosti a poznatky. Učitel vytváří dobré klima nejen učním, kontrolou a hodnocením, ale především tím, že se zajímá o problémy žáků, se kterými jim pomůže, poradí a utěší je. Svým vřelým přístupem u žáků probouzí a prohlubuje sebevědomí. Na pozitivním klimatu školy i třídy se podílí všichni účastníci výchovy, celé osazenstvo školy i rodiče. (Kořátková, 2014)

5.4 Vhodné metody a formy při vzdělávání nejmladších dětí

Při vzdělávání nejmladších dětí mateřské školy pracují pedagogové podle RVP PV. Dětem jsou nabízeny činnosti, které podporují jemnou i hrubou motoriku, aktivity spojené s pohybem, básničky a písničky, které mají významnou roli pro další vývoj dětské slovní zásoby a komunikace.

Je velice důležité si uvědomit, že děti okolo tří let nemají pojem o čase a pozornost udrží výrazně kratší dobu než starší děti. Proto je vhodné činnosti hodně střídat a co nejvíce propojit s pohybem. Pokud ale dítě aktivita zaujme, jeho pozornost vydrží podstatně déle. Dětem nabízíme nové činnosti, snažíme se dítě přirozeně rozvíjet ve všech směrech jeho osobnosti. Ale na druhou stranu nemůžeme zapomínat na opakování známých a zvládnutých činností. Děti se rády učí novým věcem, ale také si rády opakují známé aktivity. Dětem je důležité dát prostor pro spontánní hru – zásah pedagoga do hry by měl být minimální. Je vhodné přistupovat k dětem individuálně. Některé děti se do hry s vrstevníky nezapojují a pouze hru pozorují (observační učení), poslouchají a postupem času se pomalu zapojují do aktivit. Pro děti je důležitý vzor učitelů i spolužáků, nejmladší děti se učí pomocí nápodoby.

Při plánování aktivit pro nejmladší děti v mateřské škole je vhodné si umět odpovědět na tyto otázky.

- Jaké aktivity dítě zvládá samo nebo s minimální dopomocí?
- Kolik času bude dítě při aktivitě potřebovat?

- Jaké pomůcky jsou vhodné pro nejmladší děti?
- Co je cílem aktivity?

U nejmladších dětí v mateřské škole není důležitý výsledek práce, ale její proces. Proto není vhodné mateřskou školu a pedagoga hodnotit podle toho, kolik dítě umí básniček, kolik výkresů je na nástěnce. Ale důležité jsou pocity dítěte, jak se dítě v mateřské škole cítí a jak dítě na mateřskou školu reaguje. (Splavcová, 2016)

Prožitkové učení v mateřské škole

„Prožitkové učení poskytuje záruku kvalitního vzdělávání v souvislosti se současným pojetím vzdělávání v mateřské škole, v souvislosti s osobností současného předškolního dítěte s ohledem na psychickou vyrovnanost a psychické zdraví dítěte v budoucnosti.“ (Svobodová, 2010, str. 118)

Pedagogický proces můžeme rozdělit na tři části – přípravná část, realizace a hodnotící část se sebereflexí. Prožitkové učení je nejnáročnější pro svoji realizační část. V přípravné fázi si pedagog naplánuje, jaké prožitky by rád u dětí probudil a dále by neměl zapomínat v přípravné části na to, jakým způsobem a metodami u dětí dané prožitky navodí. Prožitky dětem pedagog může předávat pomocí: pohybu, cvičení, motivace, četby, na základě zkušeností ...

Pokud je pedagog schopný pohotově a pružně reagovat na nenadálé změny, je tedy schopný smysluplné improvizace, která je nezbytná pro naplňování prožitkového učení v mateřské škole v praxi. (Svobodová, 2010)

Využití knihy ve vzdělávání dětí

V tomto věku je pro dítě důležitá kniha, ať už se jedná o prohlížení ilustrací či předčítání. Společné čtení z knihy, jak v rodině, tak v mateřské škole, upevňuje vzájemné vztahy a přináší dítěti kromě vzdělávání i citové uspokojení. Zároveň přispívá k tolik v posledních letech zdůrazňované předčtenářské gramotnosti. Rozvoj předčtenářské gramotnosti trvá od narození dítěte po nástup do základní školy. U předškolních dětí je vhodné podporovat zájem o knihy formou hry, rozhovorů, příběhů, vyprávění. Počátky čtenářské gramotnosti se utváří listováním knihou, seznamováním s novými slovy, manipulací s dětskou knihou. Čtení děti podněcuje k otázkám, přemýšlení, k rozvoji paměti. Mezi předčtenářské dovednosti

dítěte v předškolním věku se považuje znalost pohádkových bytostí, převyprávění krátkého děje podle obrázků – později již bez obrázků. (Havlíková, 2019)

6 MATEŘSKÁ ŠKOLA A RODINA

„Zkušenosti rodičů s mateřskou školou v dětství ovlivňují jejich vztah k mateřské škole jejich dětí. Budování pozitivně neformálního vztahu mezi rodiči a školou bývá proto často složitým a náročným procesem, bez kterého si ale proměny současné mateřské školy nelze představit.“ (Svobodová, 2010, str. 70)

6.1 Vztah mateřské školy a rodiny

Mateřská škola v dnešní době má za úkol doplňovat rodinnou výchovu a vzdělávání. V ideálním případě by se rodiče a pedagogové měli vzájemně respektovat a podporovat a společně hledat nejvhodnější cestu pro individuální všestranný rozvoj dítěte. (Svobodová, 2010)

Nastavení dobré spolupráce s rodinou dítěte je jedním z důležitých předpokladů pro správnou adaptaci dítěte na předškolní vzdělávání. Pro děti raného věku je spolupráce rodičů s mateřskou školou opravdu nezbytná. I z důvodu, že nejmladší děti hůře komunikují se svým okolím a potřebují cítit jistotu a podporu od svých nejbližších - od rodičů.

6.2 Den otevřených dveří v mateřské škole

Většina mateřských škol pořádá dny otevřených dveří. Rodiče s dětmi mají možnost nahlédnout do vnitřních i venkovních prostor a seznámit se se vzdělávací nabídkou, kterou daná mateřská škola dětem nabízí.

Mateřská škola většinou den otevřených dveří plánuje na více dnů, aby se mohlo zúčastnit co nejvíce rodičů. Pro rodiče je vhodné připravit letáčky se základními informacemi o mateřské škole a je milou pozorností, pokud učitelé společně s dětmi připraví malou pozornost, dárčky pro děti.

Rodiče i děti ocení, pokud mateřská škola připraví nenáročné činnosti, zajímavé didaktické hry a pomůcky, překážkovou dráhu pro nové děti. (Splavcová, 2016)

6.3 Spolupráce rodičů s mateřskou školou

Kvalitní a správná spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou je důležitá i pro zařazení dítěte do další vzdělávací instituce - základní školy. Ideální je začít spolupráci s rodinou ještě před nástupem dítěte do mateřské školy. První společné setkání má ve většině případů formu individuální schůzky po přijetí dítěte do mateřské školy. (Splavcová, 2016)

Spolupráce rodičů s mateřskou školou v ideálním případě funguje za těchto podmínek:

- Mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra, vstřícnost, porozumění, ochota a respekt.
- Pedagog přistupuje k dítěti individuálně a respektuje jeho potřeby a snaží se porozumět i celkově rodinným potřebám.
- Rodiče mají možnost se podílet na dění v mateřské škole. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o svém dítěti a dění v mateřské škole.
- Pedagog chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost. Jednání s rodiči je ohleduplné.
- Pedagog podporuje rodinnou výchovu a rodičům nabízí své odborné rady, ale nedává rodičům nevyžádané rady. (RVP PV, 2021)

Formy spolupráce

Je více způsobů, jak mateřská škola může spolupracovat s rodiči a dětmi.

Mateřská škola může pro rodiče s dětmi pořádát tematické odpolední setkání, společné slavnosti, různé tvoření pro rodiče s dětmi, společné pečení nebo individuální schůzky.

Pro pedagogy mateřské školy jsou tato společná setkání náročná na přípravu i realizaci, ale jsou pro všechny účastníky velice prospěšná. Vždy je důležité, aby pedagogové věděli, co potřebujeme rodičům s dětmi sdělit, předat. Je vhodné, aby společná setkání byla správně motivována a zorganizována, aby se všichni účastníci cítili komfortně a ve skupině vládla uvolněná neformální atmosféra. Pro děti je velice důležité, když při činnostech (vyrábění, pečení) cítí oporu a spolupráci od svých rodičů.

Pro neformální setkávání v mateřské škole je ideální vybudovat příjemné prostředí - například koutek s křesílky a malou knihovnou s odbornou literaturou pro veřejnost. V tomto

klidném prostředí se mohou scházet rodiče a předávat si rady a náměty nebo si mohou domluvit schůzku s učitelem a předat si informace o jejich dítěti.

Při těchto společných akcích rodiče mají možnost si neformálně popovídat s personálem mateřské školy, navázat přátelské vztahy s ostatními účastníky, vyměnit si zkušenosti a užít si společné chvíle se svým dítětem formou různých her. (Splavcová, 2016)

PRAKTICKÁ ČÁST

7 CÍLE A JEJICH NAPLNĚNÍ

Cílem praktické části bakalářské práce je zpracovat vzdělávací projekt zaměřený na spolupráci rodičů nejmladších předškolních dětí s mateřskou školou, tento projekt realizovat a vyhodnotit. Jeho náplní jsou čtyři společná setkání třídních pedagogů, dětí a jejich rodičů v mateřské škole. Název projektu je Rodiče v mateřské škole.

7.1 Cíle projektu Rodiče v mateřské škole

Hlavním záměrem každého setkání je dětem a jejich rodičům přiblížit prostředí mateřské školy a její zahrady, umožnit jim společně prožít čas v tomto prostředí a poskytnout rodičům bližší náhled na vzdělávání v mateřské škole. Děti s rodiči se seznámí s knihou O jabloňce. Společně si zasadíme na školní zahradě jabloňku, o kterou budeme pečovat a pozorovat. Děti si postupně budou prohlubovat své vědomosti a dovednosti z oblasti přírody kolem nás, rodiče si ze setkání budou moci odnést inspiraci pro práci s knihou, čtenářskou pregramotnost, komunikaci s dětmi. Touto cestou bych chtěla poukázat na důležitost spolupráce s rodiči v mateřské škole, posilování přátelských vztahů v naší třídě.

Vzdělávací cíle:

- podporovat psychickou spokojenost dítěte a jeho vztah ke škole;
- vést děti k prosociálnímu chování – pomůžeme kamarádovi, umím si říci o pomoc;
- rozvíjet u dětí čtenářskou pregramotnost - zájem o knihy, vyprávění příběhu podle obrázků;
- rozvíjet u dětí zájem o přírodu – environmentální činnosti, sázení stromu;
- rozvíjet vnímání přírody kolem nás a jejích proměn během roku;
- rozvíjet u dětí jejich fantazii, improvizaci a představy - kouzelné jablíčko, zahradní skřítek;
- rozvíjet u dětí jemnou motoriku - lepení, stříhání, manipulace s knihou, kresba, malba, práce s hlinou, sázení;
- rozvíjet u dětí hrubou motoriku - lokomoční cviky, pohybové hry, překážková dráha;
- rozvíjet slovní zásobu, prohloubení vědomostí, dovedností - popis stromu, zahradnické práce.

Dílčí cíle jsou rozpracovány v plánu jednotlivých setkání. Všechna společná setkání jsou motivována jedním tématem, knihou O jabloňce.

Předpokládané výstupy projektu:

- zapojuje se do nabízených aktivit;
- spolupracuje ve skupinách vrstevníků s pomocí svých rodičů;
- komunikuje s ostatními dětmi jako s kamarády, partnery;
- dokáže pomoci, umí si říci o pomoc;
- zvládá nerovný terén zahrady;
- uvědomuje si své místo ve školce;
- pracuje s různým materiálem - lepí, stříhá, kreslí, maluje, manipuluje s knihou, pracuje s hlinou;
- vnímá různé materiály, barvy;
- jmenuje některé práce na zahradě, komentuje získané zkušenosti;
- se zájmem si prohlíží knihu a naslouchá příběhu.

7.2 Stanovení evaluace:

- Jak budou reagovat děti?
- Jak budou reagovat rodiče?
- Jak se budou chovat děti v přítomnosti svých rodičů v mateřské škole?
- Je naše setkání přínosem pro děti i jejich rodiče, popřípadě jak/ čím?
- Jak naše setkání pomůže dětem s adaptací na mateřskou školu?

Metody evaluace:

Evaluace pro rodiče:

- Rozhovor
- Krátký dotazník

Evaluace pro děti

- Rozhovor
- Vybarvování jablíček - usmívající, neutrální, smutné

8 PŘÍPRAVNÁ FÁZE

Přípravná fáze se zabývá lokalizací projektu, cílovou skupinou, časovou dotací a zabezpečení projektu.

8.1 Lokalizace projektu a cílová skupina

Projekt je realizován ve vesnické mateřské škole. Mateřská škola má dvě homogenní oddělení. Mladší oddělení navštěvuje 20 dětí od dvou do čtyř let a starší oddělení navštěvují děti od čtyř do sedmi let věku.

Mateřská škola se nachází v centru obce a celá je obklopena zahradou, která je využívána při pobytu venku.

Cílovou skupinou jsou nejmladší děti v mateřské škole od dvou do čtyř let a jejich rodiče. Skupina se v průběhu projektu změnila, v polovině končil školní rok a na začátku dalšího nového roku byly do nejmladšího oddělení přijaty nové děti. Část dětí z dosavadní skupiny ve třídě zůstala, část dětí odešla a začala navštěvovat starší oddělení v místní mateřské škole. Došlo i k další změně. Hlavní realizátorka projektu již nebyla třídní učitelkou těchto dětí. Bohužel nová třídní učitelka se do projektu nezapojila.

8.2 Časová dotace a hlavní náplň projektu

Projekt byl realizován od května 2021 do února 2022. Do projektu byli zařazeni vždy rodiče s dětmi z nejmladšího oddělení v mateřské škole. Projekt probíhal v rozmezí dvou školních roků.

Projekt je rozdělen na čtyři hlavní části:

1. Společné setkání na jaře

„Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“

2. Společné setkání v létě

„Vyšlo slunce, zasvítilo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“

3. Společné setkání na podzim

„Jablíčko se skutálelo, vůbec ho to nebolelo.“

4. Setkání na dálku v zimě

„Hola, hola, jabloňka na nás zase volá.“

Společná setkání jsou realizována dle počasí na zahradě mateřské školy, nebo ve třídě nejmladších dětí v mateřské škole.

Časová dotace pro jedno setkání je cca 1,5 hodiny v odpoledních hodinách.

8.3 Zabezpečení projektu

- Technické a materiální zabezpečení projektu

Projekt je realizován v prostorách mateřské školy.

- Personální zabezpečení projektu

Projekt je realizovaný třídním učitelem nejmladších dětí v mateřské škole, dále má pedagog zajištěnou pomoc od kolegyně - chůvy. Ke každému setkání má dále pedagog zajištěnou osobu, která fotografuje celé setkání. Při jednotlivých setkáváních pedagog využívá i pomoc od své rodiny - např. výroba pomůcek, zajištění posezení na zahradě v mateřské škole, při zahradnických pracích...

- Propagace projektu

Projekt je propagován pomocí plakátů na nástěnkách v mateřské škole, webových stránkách mateřské školy a na sociálních sítích mateřské školy.

9 REALIZAČNÍ FÁZE

Realizační fáze se zabývá jednotlivými setkáními a aktivitami projektu. Dále podrobněji popisuje kroky, které vedou k jeho realizaci. Součástí realizační části jsou i básničky, písničky a příběhy, které pomáhají k motivaci dětí.

Před zahájením projektu byla zorganizována v mateřské škole schůzka pro rodiče. Na schůzce se rodiče dozvěděli více informací o projektu a byli dotázáni, zda mají zájem být jeho součástí a podílet se na něm. Reakce rodičů byla kladná a měli o projekt „Rodiče v mateřské škole“ zájem. Dále tedy rodiče byli seznámeni s programem společných setkání a přibližnými termíny, kdy budou setkání realizována.

9.1 Společné setkání na jaře

„Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“

Obrázek 2 Rodiče v mateřské škole- jarní setkání

První jarní setkání proběhlo dne 12. 5. 2021 na zahradě mateřské školy. Akce se zúčastnilo 14 dětí s rodiči a sourozenci z nejmladšího oddělení.

Akce byla propagována na společné schůzce o projektu „Rodiče v mateřské škole“ a plakátů v prostorách mateřské školy.

Dva týdny před společným setkáním měli rodiče možnost zapsat se do seznamu, kdo má o jarní setkání zájem. Díky tomu jsme věděli, kolik dětí s rodiči se akce zúčastní a měli tedy možnost se na daný počet osob připravit.

Pandemie Covid - 19 způsobila, že první jarní setkání muselo být odloženo až na měsíc květen. Díky protiepidemickému opatření proběhlo celé první setkání venku, na školní zahradě.

9.1.1 Příprava - „ Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“

Cíl:

- Nastavit pravidelnost ve spolupráci rodičů a mateřské školy.
- Zasadit třídní strom - jabloňku.
- Hravou formou u dětí povzbudit vztah k přírodě, ke knize.
- Předat rodičům náměty pro hry s dětmi.

Časová dotace: 1 hodina v odpoledních hodinách

Organizace: frontální, skupinová, individuální, ve dvojicích na zahradě v mateřské škole

Pomůcky:

- propagace- plakátek do šatny mateřské školy;
- sázení jabloňky- strom- jabloňka, rýč, lopata, konvičky a hrábě pro děti;
- sázení bylinek do květináčů - bylinky, lopatky, květináče, hlína;
- práce s knihou - kniha O jabloňce, zalaminovaná skládanka;
- pohybové činnosti, rozcvička - lopaty, kyblíky, šišky, pohybová hra - barevná zalaminovaná jablíčka, ozvučná dřívka;
- přípitek - jablečný džus, skleničky;
- hodnocení pro děti - omalovánka jablíčka.

Rizika:

- malá účast rodičů s dětmi;
- nepříznivé počasí.

Výchozí činnost:

Společně se s rodiči setkáme na školní zahradě, děti představí školní zahradu, co mají na zahradě nejraději. Dále budeme pozorovat stromy (velikost, pohyb ve větru, druh stromu, ptačí budky, zpěv ptáků na větvích). Děti společně s rodiči (výuka na dálku - pandemie covid 19) na začátku měsíce března představovali svoji nejoblíbenější knihu. Já jsem dětem poslala nafocenou moji nejoblíbenější knihu - O jabloňce. Děti se zeptám, zda si pamatují na moji nejoblíbenější knihu.

Motivace:

Motivace probíhá pomocí básničky - pozdravení „Dobré ráno, dobrý den, na sebe se usmějem“, zalaminované skládanky z knihy o jabloňce od spisovatele Eduarda Petišky.

Tabulka 1 Motivační básnička- Dobré ráno, dobrý den

Motivační básnička:

Pozdrav ve třídě Sluníček:

Dobré ráno, dobrý den, na sebe se usmějem,
zamáváme, zadupáme, všichni se tu přivítáme.

Pozdravíme Sluníčko, pomazlím ho maličko

A pak honem všichni sem, společně si pohrajem!

Praktické činnosti:

- zahradnické práce - sázení jabloňky, sázení květiny do květináče (každý si odnese domů);
- skládání puzzle.

Výtvarná činnost:

- Kresba křídami - “Jak bude jabloňka kvést, co na ni bude za plody, jak nám poroste...?”

Příběh:

Vyprávění dle obrázků z knihy: O jabloňce. Krátká ukázka z knihy, jak se Martínek staral o jabloňku. Necháme děti, aby se do příběhu zapojovaly, vyprávěly – jak by příběh mohl skončit. Zkusíme si všímat emocí Martínka, jak se cítí, baví ho starat se o jabloňku?... Můžeme porovnávat ilustrace knihy, jak se obrázky změnily – počet jablíček, počasí, zvířátka, květiny (smutné – ovadlé, zalité – veselé).

Pohybové hry:

- Na květiny: dramatizace, jak roste květina (Vstávej semínko, holala).

- Barevná jablíčka: těšení se, že jednou nám jabloňka dá jablíčka. Děti běhají do rytmu ozvučných dřívěk, na signál, kdy nehrajeme, děti zastaví a poslouchají, jakou barvu paní učitelka zakřičí (pro menší děti i ukáže) a děti běží ke stejné barevnému jablíčku.
- Zahradníková rozcvička - cviky s klacíky, cviky dle vzoru paní učitelky (skoky, výskoky, zdravotní cviky...)

Vyvrcholení setkání:

- Zasazení třídní jabloňky.

9.1.2. Realizace - „Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“

Společně jsme se s dětmi a rodiči sešli na zahradě mateřské školy v 16:00. Na začátku setkání každé dítě vzalo své rodiče a provedlo je po školní zahradě. Děti ukazovaly svá oblíbená místa na zahradě - pískovité, vrbový domeček, skluzavku, cyklistickou dráhu, relaxační koutek, fotbalové hřiště... Tento moment zároveň vedl k neformálním rozhovorům s rodiči a k uvolnění atmosféry.

První společná aktivita začínala přivoláním dětí, známou vítací básničkou ze školky: Dobré ráno, dobrý den, na sebe se usmějem. Poté děti s rodiči utvořili čtyři skupinky a společně měli za úkol poskládat zalaminovanou skládanku (okopírované části z knihy O jabloňce). Děti jsem se ptala, zda poznávají obrázky, jestli si vzpomínají, kde už je mohly vidět. Společně jsme si prohlédli knihu a s mojí dopomocí děti převyprávěly příběh podle obrázků. Dětem jsem dávala doplňující otázky - „Jak se Martínek cítí? Jak se jabloňka změnila?“

Dále následovala pohybová hra: Vstávej semínko, holala. Děti předváděly, jak roste semínko a společně s pomocí rodičů vymýšlely, do jaké květiny vyrostly.

Zeptala jsem se dětí, zda už někdy sázely strom nebo květinu. Přirozeně jsme přešli k další činnosti, hledání třídní jabloňky. Děti měly za úkol na školní zahradě najít strom, květinu, kterou bychom mohli společně zasázet podobně, jak Martínek v knize.

Děti nejprve nosily utržené květiny - fialky, sedmikrásky, až s pomocí rodičů objevily sazenici jabloně. Dalším úkolem pro děti bylo najít místo, kde by se jabloňce líbilo nejvíce. Děti se shodly, že jabloňce se bude líbit v již připravené jámě. Společně jsme tedy s pomocí rodičů

jabloňku zasadili a řádně zalili. Když byla jabloňka zasazena, s dětmi jsme jabloňce zazpívali - společně jsme vzpomínali na písničky, kde se zpívá o jabloni či o jablku.

Aby děti měly na toto odpoledne vzpomínku, měly možnost si společně s rodiči zasázet do barevných květináčů bylinky, které si odnesli domů.

Dále jsme si s dětmi zacvičili zahradníkovu rozcvičku, která byla doprovázena lidovými básničkami. Na rozloučení jsme si zahráli pohybovou hru na barevná jablíčka. A na úplný závěr jsme si všichni připili jablečným džusem u zasazené jabloňky, aby nám krásně rostla a sílila a my se u ní mohli opět v létě potkat.

9.1.3. Evaluace - „Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“

Jarní setkání Rodiče v mateřské škole hodnotím velice kladně. Mile mě překvapila velká účast rodičů s dětmi. Z 20 dětí se akce zúčastnilo 14 dětí s rodiči.

Velice se mi líbil přístup rodičů, kteří si na společné odpoledne udělali čas a opravdu si s dětmi užívali veškeré připravené aktivity. Od rodičů jsem cítila podporu a nadšení, což mi při realizaci činností pomohlo.

Děti byli nadšené, že rodičům mohly představit mateřskou školu, školní zahradu a velice si užívaly pobyt na zahradě ve společnosti svých rodičů.

Velký úspěch sklídilo společné sázení jabloňky a sázení bylinek do květináčů.

Celkově z prvního setkání jsem měla velice dobrý pocit.

- Evaluace od rodičů

Rodiče jarní setkání hodnotili velice kladně. S rodiči jsem vedla na toto téma rozhovory v době setkání nebo v následném týdnu v šatně v mateřské škole, na školní zahradě při předávání či vyzvedávání dětí. Rodiče dále ocenili básničky, písničky k danému tématu, které jsem dala k rozebrání do šatny mateřské školy.

- Evaluace od dětí

Děti setkání hodnotily pomocí rozhovorů, které jsem s vedla v nejbližších dnech po jarním setkání ve třídě v mateřské škole. Děti si všimly, že jabloňku vidí i z okna ve třídě a chodily ji stále pozorovat. Dále děti setkání hodnotily pomocí omalovánky. Měly na výběr tři jablka -

veselé, neutrální, smutné. Většina dětí mi omalovánky odevzdala a na všech byla vymalovaná pouze usmívající jablíčka. U této aktivity mě potěšilo, že některé děti mi donesly omalovánky, na kterých bylo vidět, že je vymalovávaly společně s rodiči.

9.2. Společné setkání v létě

„ Vyšlo slunce, zaskvítilo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“

Obrázek 3 Rodiče v mateřské škole- letní setkání

Druhé společné setkání k projektu Rodiče v mateřské škole proběhlo 22. 6. 2021 od 17:00 na zahradě v mateřské škole. Toto letní setkání bylo spojené zároveň s rozloučením s mateřskou školkou před letními prázdninami.

O akci se rodiče s dětmi dozvěděli z plakátků v šatně, na sociálních sítích mateřské školy a při rozhovorech s rodiči v šatně.

Akce se zúčastnilo 16 rodičů s dětmi.

9.2.1. Příprava - „ Vyšlo slunce, zasvítilo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“

Cíl:

- Nastavit pravidelnost ve spolupráci rodičů a mateřské školy.
- Pozorovat změny u zasazené jabloňky.
- Předat dětem poznatky, jak se správně o jabloňku starat.
- Předat rodičům náměty pro hry s dětmi.
- Rozloučit se s mateřskou školou před letními prázdninami.

Časová dotace: 1,5 hodiny v odpoledních hodinách

Organizace: skupinová, individuální, ve dvojicích na zahradě v mateřské škole

Pomůcky:

- propagace- plakátek do šatny mateřské školy;
- starost o jabloňku, zahradní práce - hrábě, lopatky, konve;
- příprava ohniště - lopata, kameny na ohrazení ohniště, klacíky na opékání;
- občerstvení- zajištění zahradního nábytku, pitný režim, nádobí;
- práce s knihou - kniha O jabloňce, zvětšené stránky z knihy;
- pohybové činnosti- pěnové květiny, míč, švihadla;
- soutěž pro rodiče s dětmi- překážková dráha- míčky, lavička, židle, obruče, kužele, bazének;
- odměna - upečený jabloňkový dort;
- výtvarná činnost- kamínky, fixy na kamínky;
- hodnocení pro děti- zelená, červená obruč.

Rizika:

- malá účast rodičů s dětmi;
- nepříznivé počasí;
- malá spolupráce, nezájem dětí;
- malá spolupráce rodičů.

Výchozí činnost:

Společně se s rodiči a dětmi setkáme na zahradě v mateřské škole. Nejprve se děti pochlubí rodičům, jak zvládly přichystat zahradu na dnešní letní slavnost- připravené ohniště, zahradní nábytek, posezení u ohniště.

Motivace:

Pohybová hra: Motivace probíhá pomocí pohybové hry doprovázeno nápěvkem: Uvívíme věneček.

Děti stojí na pěnových květinách a učitel chodí mezi nimi a zpívá : Uvívíme věneček, jaké dítě pohladí, řekne, jakou představuje květinu (s vymyšlením květin pomáhají rodiče) a poté dá ruku učiteli a společně vybírají ostatní děti/ květiny.

Dramatizace: Jak rostou květiny. Děti sedí na pěnové květiny a učitel společně s rodiči chodí mezi dětmi a rozprašovačem děti „zalévají“ a děti předvádějí, jak ze semínka roste květina. Můžeme si pomoci nápěvkem: „Vstávej semínko holala, bude z tebe fiala...”

Tabulka 2 Motivační básnička- Uvívíme věneček

Motivační básnička
Uvívíme věneček,
ze všech našich kytichek.
zapleteme do věnečku
kvítek, lístek i větvičku,
jaké jméno máš? ...
Tak pojd' mezi nás.

Praktické činnosti:

- Zahradnické práce- zalévání jabloňky a květin na zahradě mateřské školy, pletí plevele okolo jabloňky.
- Sebeobsluha v stolování- poznání svých věcí, respektování pravidel u ohně.

Výtvarná činnost:

- Malba na kamínky- ozdoba pro třídní jabloňku.

Příběh:

Čtení dle obrázků (zalamované, zvětšené stránky) z knihy O jabloňce. Dětem připravíme část knihy, kde se vypráví o jabloňce v létě. Děti nejprve zkusí zalamované stránky s pomocí rodičů seřadit dle dějové linie. Společně si prohlédneme ilustrace- „Jaká ilustrace nás nejvíce zaujala? Co na obrázcích vidíme? Jaké má Martínek zvířecí kamarády? Jak se jabloňka v létě cítí?. “

Pohybové hry:

- Ilustrace z knihy: Na zahradu rozmístíme zalamované ilustrace z knihy O jabloňce a popisujeme ilustraci- např. „ Martínek stojí u Jabloňky a kolem létají včelky“. Najdeš obrázek?
- Zlévání jabloňky společně s rodiči- Rodiče stojí na startovní čáře, do kelímku naberou vodu a běží k druhé čáře, kde čekají děti s konvičkami a děti utíkají zalévat jabloňku.
- Volná hra na školní zahradě: využití houpaček, průlezek, fotbalového hřiště... Při volné hře máme prostor pro neformální rozhovory s rodiči.

Vyvrcholení setkání:

Soutěž pro rodiče s dětmi o jabloňkový dort- Děti mají za úkol v malém bazénku vylovit jeden barevný míček a projít překážkovou dráhu (chůze po lavičce, podlézání obručí, slalom mezi kuželi...), míček předat rodiči, který čeká v závěru překážkové dráhy na značce. Splněno děti s rodiči mají, pokud do koše naházejí tři míčky.

Která dvojice splní úkol, vyhrává kousek jabloňkového dortu.

Malování kamínků pro radost i jako součást evaluace.

9.2.2. Realizace - „ Vyšlo slunce, zasvítilo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“

S rodiči a dětmi jsme se sešli na zahradě v mateřské škole 22. 6. 2021 v 17:00 v překvapivě velkém počtu. Letní setkání nebo letní slavnost, jak jsme akci s dětmi začali říkat, jsme spojili s rozloučením se s mateřskou školou před letními prázdninami.

Nejprve děti provedly své rodiče po školní zahradě a pochlubily se, jak zvládly letní slavnost připravit.

První společná aktivita byla pohybová hra Uvíváme věneček. Další byla dramatizace, jak roste květina. Tato aktivita děti velice bavila a společně jsme se u ní zasmáli, děti neustále vyžadovaly „zalévání“ vodou.

Děti mě mile překvapily, když jsem po zahradě rozesla obrázky z knihy O jabloňce. Ihned obrázky komentovaly - „To je Martínek a naše jabloňka.“ Nemusela jsem tedy knihu sama představovat a děti si navzájem sdělily informace, které si o knize pamatovaly. Poté jsem komentovala obrázky a děti k danému obrázku přiběhly a společně jsme si obrázek popsali, co na obrázku vidíme, co se na obrázku asi děje. Dále rodiče s dětmi obrázky seřadili dle dějové linie a společně jsme si příběh přečetli a zkusili domyslet, co se bude dít dále.

Následovala další pohybová aktivita, která se dětem opět líbila - společné zalévání jabloňky.

Po této činnosti jsme se přesunuli k ohništi, kde jsme si opekli párky a zazpívali písničky. Po občerstvení následovala „soutěž“ pro rodiče s dětmi o jabloňkový dort. Měla u dětí i rodičů úspěch, rodiče své děti podporovali potleskem a pokřiky.

Na závěr měli děti i rodiče možnost si na památku na letní slavnost namalovat kamínky. Jeden kamínek si děti odnesly domů a druhý kamínek umístily k třídní jabloňce.

Zároveň kamínek sloužil i k hodnocení celé letní slavnosti. Rodiče s dětmi postupně přicházeli k zelené a červené obruči, a pokud se jim setkání líbilo, umístili svůj kamínek do zelené obruče, pokud setkání rodičům nebo dětem nesplnilo jejich očekávání, umístili kamínek do červené obruče.

Na rozloučení jsme šli společně umístit zbylé kamínky k jabloňce a popřáli jí krásné léto.

Zahrada, kde je jabloňka zasazena, je volně přístupná veřejnosti. Děti tedy měly možnost během celého léta za jabloňkou docházet, pozorovat ji nebo ji zalévat.

9.2.3. Evaluace - „Vyšlo slunce, zaskvílo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“

Letní slavnosti se zúčastnilo 16 dětí s rodiči z celkového počtu 20 dětí, které navštěvují nejmladší oddělení mateřské školy. Letní slavnost se nesla v dobré náladě a panovala přátelská atmosféra mezi všemi účastníky.

- Evaluace od rodičů

Díky uvolněné atmosféře jsme mezi činnostmi měli s rodiči čas na neformální rozhovory. Rodiče se mě ptali na chování dětí v mateřské škole, jak se zapojují do kolektivu, jak se ve školce první rok adaptovali. Já jsem si naopak ve většině případů od rodičů vyslechla chválu na naši třídu, na vedení, přístup a komunikaci s dětmi a metody pro vzdělávání nejmladších dětí v mateřské škole.

- Evaluace od dětí

Děti se ochotně a radostně zapojovaly do všech aktivit a činností. Při aktivitách se tvářily radostně, šťastně a ochotně mezi sebou spolupracovaly. Letní slavnost hodnotily pomocí kamínků - všechny kamínky byly v zelené obruči.

9.3. Společné setkání na podzim

„Jablíčko se kutálelo, vůbec ho to nebolelo.“

Obrázek 4 Rodiče v mateřské škole- podzimní setkání

Podzimní odpoledne pro rodiče s dětmi bylo odlišné od dvou předchozích tím, že jsem v době jeho realizace již nepůsobila v mateřské škole jako učitelka u nejmladších dětí, protože jsem od září 2021 byla v pracovní neschopnosti.

I přesto jsem v projektu Rodiče v mateřské škole pokračovala a mateřská škola se mnou i nadále spolupracovala. Ochotně mi propůjčila pro realizaci podzimního odpoledne pomůcky a prostory mateřské školy.

Účast na podzimním odpoledni dne 21. 10. 2021 v 16:30 byla menší než na dvou předchozích, akce se zúčastnilo 10 rodičů s dětmi.

9.3.1. Příprava - „Jablíčko se skutálelo, vůbec ho to nebolelo.“

Cíl:

- Nastavit pravidelnost ve spolupráci rodičů a mateřské školy.
- Hravou formou poznat krásy podzimu.
- Podpořit jemnou motoriku a kreativitu.
- Hravou formou u dětí povzbudit vztah k přírodě, ke knize.
- Předat rodičům náměty pro hry s dětmi.

Časová dotace: 1 hodina v odpoledních hodinách

Organizace: skupinová, individuální, ve dvojicích na zahradě v mateřské škole, ve třídě mateřské školy

Pomůcky:

- propagace - plakátek do šatny mateřské školy;
- stezka k jabloňce – fáborky;
- práce s knihou, příběhem - kniha, malované obrázky, napsaný příběh, klavír;
- poklad u jabloňky - jablka, košík, listí;
- domeček pro ježka - bedýnka, větvičky, listy;
- kreativní dílny - papírová jabloňka, vodové barvy, lepidlo, barevný papír, provázek, nůžky, štětec;
- podzimní pexeso - malované pexeso.

Rizika:

- malá účast rodičů s dětmi;
- nepříznivé počasí.

Výchozí činnost:**Motivace:**

Výchozí činnost proběhne na školní zahradě v mateřské škole. S dětmi se přivítáme uvítací básničkou - (dle nálady a stydlivosti dětí dám nejprve prostor dětem, aby mi řekly svoji uvítací básničku, či je nejprve naučím já uvítací básničku, ve které s dětmi zároveň utvoříme kruh).

Tabulka 3 Podzimní setkání - motivační básnička

Motivační básnička:

Kolo

(přivítání)

Hola, hola, hej,

Dej mi ruku dej, dej!

Do kola se postavíme,

Za ruce se podržíme.

Do očí se koukneme,

HEZKÝ DEN si přejeme.

Praktické činnosti:

- stavba domečku pro ježka
- hra pexeso
- kreativní dílny
- sebeobsluha u občerstvení

Výtvarná činnost:

- malba papírové jabloně

- kresba na velký arch papírů na námět podzimního příběhu

Příběh:

Děti se už trochu seznámily s pojmem podzim. Dětem převyprávím příběh o tom, jak podzim k nám každý rok přijde a kamarádí se stromy, zvířaty...

Uprostřed kruhu bude velký papír, kde děti společně s rodiči mohou během mého vyprávění zaznamenávat příběh i své emoce... Do příběhu zakomponuji i hudební část, kdy podzim bude zpívat malému ježekovi.

Tabulka 4 Podzimní odpoledne ukolébavka pro ježka

Spi, ježečku, spi. Zavři očka svý. Až ty budeš v zimě spáti Sníh nad domkem bude váti. Spi, ježečku, spi.

Pohybové hry:

Pohybová hra na ježka, stavění domečku pro ježka:

Zeptáme se dětí, co s listy, kterými byla přikryta jablíčka? Nakonec můžeme říci, že jsme například v jedné knize četli, že listy má rádo jedno zvířátko, které píchá ... ano ježek. A společně vytvoříme z bedýnky a z listů domeček pro ježka.

Tabulka 5 Podzimní setkání - pohybová hra

Pohybová hra: Na ježka

Tiše, tiše, ježek spí,

ať ho nikdo nevzbudí.

Já mám doma ovci,

mohu tleskat, jak chci.

Já mám doma berana,

mohu dupat nohama.

Ježku vstávej, nevyspávej.

1-4 děti jsou uprostřed kruhu a jsou ježci, ostatní chodí kolem po špičkách a říkají básničku a dále ji dramatizují. Na signál - ježku vstávej, nevyspávej, ježečci vyskočí. Ježečci se vymění a hra může dále pokračovat.

Po pohybové hře řekneme dětem, že ježci k nastěhování do domečku potřebují klid a ticho, proto se raději přesuneme do třídy.

Vyvrcholení tematického celku:

Podzimní dílničky: Co vše musí podzim stihnout?

- Kreslení jablíček, vystřihování a lepení jablíček na papírovou jabloňku;
- sklízění ovoce - zdolávání překážek;
- třídění podzimních znaků, hra pexeso;
- tvorba podzimních skřítků z přírodnin.

Do dílniček děti s rodiči budou chodit postupně, v každé dílně budou 4 místa a děti si je zaberou tím, že na značku před dílnou položí své jablíčko. Děti se budou v dílnách točit cca po 5 minutách. Na závěr si projdeme dílničky společně a podíváme se, co kdo vytvořil. Děti nám mohou povídat, co je bavilo, co se jim líbilo.

Na závěr se všichni sejdeme u podzimního pikniku.

9.3.2. Realizace - „Jablíčko se skutálelo, vůbec ho to nebolelo.“

Nejprve jsme se s rodiči a dětmi sešli na zahradě v mateřské škole, kde jsem pro děti připravila fáborkovou stezku, která je dovedla ke třídní jabloňce. Společně i s rodiči jsme se u jabloňky pozdravili a děti v blízkosti jabloňky objevily bedýnku, která byla plná podzimu - listů, větviček, kamínků, jablíček.

Následovala pohybová hra na uspávání ježka (Tiše, tiše, ježek spí), do které se ochotně zapojili i rodiče. Po pohybové hře jsme si povídali o ježkovi, prohlédli si ho na obrázku a následně jsme pro ježka postavili s pomocí podzimní bedýnky domeček na zimu. Poté jsem dětem sdělila, že ježek k nastěhování do domečku potřebuje ticho a klid, a proto se raději přesuneme do třídy mateřské školy.

Děti nejprve dostaly prostor k představení třídy svým rodičům. Ukazovaly rodičům své místo u stolečku, oblíbené hračky a místa ve třídě.

K upoutání pozornosti pro další činnost jsem využila hudební nahrávku písničky Potkala jsem ježka, kterou jsem doprovázela pohybem, a všechny děti se ke mně spontánně přidávaly. Po písničce jsme si všichni sedli na koberec do kruhu a pomocí kreslených obrázků jsme dětem převyprávěla příběh o naší jabloňce, podzimu a malém ježekovi.

Děti jsem do příběhu zapojovala pomocí písničky, dramatizace a kresby.

Po příběhu byly dětem společně s rodiči nabídnuty kreativní podzimní dílničky. Na závěr jsme si uspořádali podzimní hostinu. Jako občerstvení jsem si připravila jablečný závin a jablečný mošt.

9.3.3. Evaluace - „Jablíčko se skutálelo, vůbec ho to nebolelo.“

Podzimního setkání se zúčastnilo 10 dětí s rodiči z celkového počtu 20 dětí, které navštěvují nejmladší oddělení mateřské školy. Díky menšímu počtu účastníků vládla ve skupině pohodová až rodinná atmosféra. Děti nejvíce venku u jabloňky bavilo stavení domečku pro ježka. Hodnocení akce proběhlo formou rozhovoru u podzimního občerstvení. S rodiči jsme měli dostatek času si popovídat, vyměnit názory, náměty a nápady. Děti mi u pikniku

povídaly samy o sobě o jabloňce, jak se o ní i nadále ve školce starají, chodí za ní na návštěvu.

9.4. Setkání na dálku v zimě

„Hola, hola, jabloňka na nás zase volá.“

Obrázek 5 Rodiče v mateřské škole- zimní setkání

Zimní setkání muselo být zrušeno kvůli protiepidemiologickým opatřením. Připravila jsem tedy alespoň zimní hry a úkoly pro rodiče s dětmi na dálku - formou zavěšení na plot mateřské školy. Přední část zahrady mateřské školy, kde je zasazená naše třídní jabloňka, je přístupná veřejnosti bez omezení. Rodiče s dětmi tedy měli po dobu od 10. 2. 2021 do 10. 3. 2021 možnost bez omezení navštívit jabloňkovou stezku s úkoly.

Propagace proběhla formou přes sociální sítě mateřské školy a obecního rozhlasu.

9.4.1. Příprava - „Hola, hola, jabloňka na nás zase volá.“

Cíl:

- Rozvoj čtenářské pregramotnosti.
- Prohloubit poznatky o zimní přírodě, počasí, ročních obdobích.
- Procvičit barvy, geometrické tvary.
- Respektovat a dodržovat pravidla hry.
- Hravou formou u dětí povzbudit vztah k přírodě, ke knize.
- Uvědomovat si důležitost spolupráce rodičů s mateřskou školou.

Časová dotace: 30 minut

Věková skupina: pro všechny děti z mateřské školy

Organizace: skupinová, individuální, ve dvojicích na zahradě mateřské školy

Pomůcky:

- propagace - plakátek v šatně mateřské školy, fotokoláž na sociálních sítích;
- úkoly na dálku - zalamínované kreslené úkoly, okopírovaná část knihy O jabloňce, provázek;
- poklad - dřevěná truhla, vyrobené záložky, namalovaná omalovánka;
- košík s jablky;
- evaluace - omalovánka, dotazník pro rodiče.

Rizika:

- malá účast rodičů s dětmi;
- nepříznivé počasí.

Výchozí činnost:

Návštěva mateřské školy a předání plakátku dětem. Při přivítání děti naučíme básničku - Dobré ráno, hola, hola, jabloňka na nás zase volá. Společně si přečteme část knihy O jabloňce (jak na zahradu k jabloňce přišla zima) a děti budou mít za úkol domýšlet, jak by pohádka mohla pokračovat. Knihu v mateřské škole dětem necháme, aby si ji mohly prohlédnout znovu každý sám.

Dětem vysvětlíme, že díky bacilu, který tu je pořád s námi, nemůžeme pozvat maminky ani tatínky za námi do školky, proto úkoly budeme plnit na dálku.

Motivace:

Návštěva mateřské školy, předání plakátků o jabloňkové stezce dětem. S dětmi si zahrajeme v kroužku hru: Paleček a obr. Společně si prohlédneme jablka, co o nich můžeme říci - voní, jsou velká, malá, jsou červená, zelená, žlutá, jsou kulatá

Tabulka 6 Zimní setkání na dálku - motivační básnička

Motivační básnička:

Jabloňka na nás zase volá

Dobré ráno, hola, hola,
jabloňka na nás zase volá.

I na dálku se máme rádi
a jsme pořád kamarádi.

Dobré ráno, dobrý den,
společně si pohrajem.

Praktické činnosti:

- rozvoj jemné i hrubé motoriky - manipulace s jablky, rozcvička u jabloňky, ...
- respektování pravidel při hrách.

Výtvarná činnost:

- omalovánky;
- malba jabloňky pomocí obkreslení ruky.

Vyvrcholení tematického celku:

- Rozloučení s jabloňkou.
- Vzbuzení zájmu u dětí- aby se i na dále staraly o třídní jabloňku.

Tabulka 7 Rodiče v mateřské škole - Úkoly na dálku na školní zahradě v mateřské škole (zimní setkání)

Úkoly na dálku na zahradě v mateřské škole

Čtenářská chvílka

Zalaminovaná část knihy O jabloňce

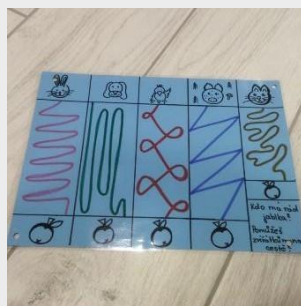
Úkoly k příběhu

Pojmenování ročního období, vnímání změn v přírodě, co se děje v zimě x na co se můžeme těšit na jaře?

Třídění - kdo ze zvířátek má rád jablka, grafomotorika - projití cesty prstem

**Uvědomění si emocí, kdo se jak cítí,
zapojení fantazie, určení barvy, hádanka o
jablíčku**

Jak se cítí jablíčka, co se jim asi přihodilo?

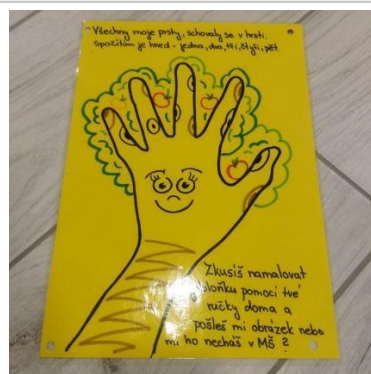
**Vnímání detailů, barev, tvarů, prostorová
orientace**

Přiřaď jablíčka a listů, které patří k sobě.

Básnička o prstech, úkol pro děti

**Nakreslit podobnou jabloňku a vyfotit či
donést do MŠ**

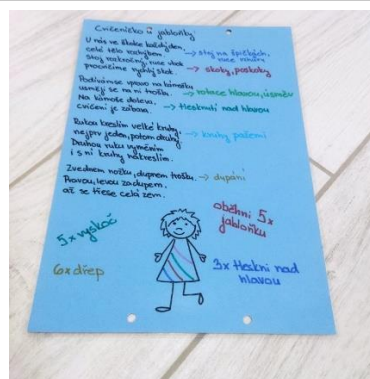
**Prostorová orientace na zahradě MŠ,
hledání předmětů**

**Hledání jablíček na zahradě a
pojmenování barev**

Vnímání svého těla, pohyb dle pokynů-
básnička

Rozcvička u jabloňky

Zapojení představivosti

vnímání barev, vymýšlení předmětů
stejně barvy

Básničky, které děti znají z mateřské
školy.

Závěr, poklad

Odměna pro děti - záložka do knihy,
omalovánka – jabloňka

Mini dotazník pro rodiče - slouží k zpětné
vazbě

9.4.2. Realizace - „Hola, hola, jabloňka na nás zase volá.“

Po celou dobu jabloňkové stezky jsem docházela na zahradu mateřské školy, kde jsem se potkávala s dětmi a jejich rodiči, pozorovala je, jak plní úkoly, povídala si s nimi. Také jsem každý den kontrolovala, v jakém stavu jsou zalaminované úkoly a doplňovala do pokladu omalovánky, dotazníky a záložky pro děti.

9.4.3. Evaluace - „Hola, hola, jabloňka na nás zase volá.“

Zimní setkání díky epidemiologické situaci muselo být pozměněno a zrealizováno na dálku. Úkoly jsem připravila pro všechny děti a rodiče z obou tříd mateřské školy, celkem pro 45 dětí. Toto setkání pro mě bylo nejtěžší na přípravu. Dětem jsem chtěla v úkolech a hrách předat kousek sebe a proto jsem se rozhodla, že veškeré úkoly a hry na plot nakreslím sama.

Děti hodnotily hry na dálku pomocí obrázků a omalovánek a rodiče měli možnost celý projekt „Rodiče v mateřské škole“ ohodnotit pomocí krátkého dotazníku. Rodiče s dětmi mohli omalovánky a dotazníky odevzdávat do obálky u jabloňky nebo do obálky v šatně v mateřské škole. Velice mě potěšilo, když mi někteří rodiče s dětmi omalovánky, obrázky a dotazníky donesli ke mně domů. Celkový počet navrácených dotazníků byl 12. Z dotazníků jsem se dozvěděla, že celý projekt všichni rodiče, kteří vyplnili a vrátili dotazník, hodnotili kladně.

Otázky v dotazníku pro rodiče:

- Rodiče otázky u dotazníku bodovali (0 nejméně bodů, 5 nejvíce bodů) a psali své připomínky, nápady.
1. Jak hodnotíte naše setkání?
 2. Pomohla setkání dětem při adaptaci na mateřskou školu?
 3. Inspirovala vás naše setkání?
 4. Uvítali byste do budoucna další podobnou spolupráci , rodiče- dítě- mateřská škola?
 5. Časově byly setkání adekvátní?
- Dále prosím o vaše nápady, připomínky pro další podobnou spolupráci.

10 ZÁVĚREČNÁ EVALUACE PROJEKTU RODIČE V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Projekt Rodiče v mateřské škole byl realizován od 12. 5. 2021 do 10. 3. 2022. Po celou dobu jsem pracovala s dětmi ve věku od 2 do 4 let z mladšího oddělení v mateřské škole. Jednotlivých částí projektu se účastnilo od 10 do 17 rodin z 20.

Projekt měl za cíl usnadnit nejmladším dětem adaptaci na mateřskou školu, motivovat rodiče ke spoluúčasti na vzdělávání svých dětí, předat jim inspiraci v podobě her, úkolů, nápadů a měl poukázat na důležitost spolupráce rodiny s mateřskou školou. Využíval prožitkové učení a knihu jako výchovný a vzdělávací prostředek. Celý projekt byl propojen knihou O jabloňce. Kniha měla u dětí i rodičů za úkol prohloubit vztah k literatuře a u dětí budovat základy čtenářské gramotnosti. Na práci s ní navazovaly další různorodé činnosti.

Pomocí různých prožitkových aktivit děti poznávaly krásy přírody kolem nás, poznávaly roční období a měly možnost pracovat s přírodninami. Vyvrcholením prvního setkání bylo zasazení třídní jabloňky, u které měly děti možnost následně pozorovat změny v přírodě a ročních obdobích.

Děti na setkání reagovaly velice kladně. Společnost svých rodičů v mateřské škole si užívaly naplno. Bylo zajímavé pozorovat, jak i ty méně průbojně děti se najednou v mateřské škole cítily jistěji a sebevědoměji. Všechny děti rodičům ukazovaly hračky, oblíbená místa, svoji značku. Všechny děti byly v přítomnosti svých rodičů šťastné, spokojené, vyrovnané a těšily se na každý společný úkol, hru. Každé setkání očekávaly s radostí a navzájem si o nich vyprávěly i při volných hrách v mateřské škole. Atmosféra z každého setkání se promítla i do klimatu třídy. Děti se k setkání stále vracely, pozorovaly a zalévaly jabloňku, chtěly hrát hry a zpívat písničky, které jsme se naučili společně s rodiči.

Rodiče na společné setkávání reagovali také velice dobře. Byla jsem vždy mile překvapena, v jakém počtu jsme se sešli. Od rodičů jsem slyšela na setkání pouze kladné hodnocení. Moc se jim líbil způsob realizace společných setkání. Ocenili jejich počet a časovou dotaci i to, že všechna setkání probíhala venku s environmentálním zaměřením. Vyplynulo to jak z rozhovorů s rodiči, tak z dotazníků. V nich rodiče naše setkání bodovali čtyřmi nebo pěti body. S menším počtem bodů se ke mně žádný dotazník nevrátil. Rodiče popisovali setkání

slovy: úžasné, perfektní, nemělo chybu. V dotaznících jsem se dočetla, že rodiče oceňují návaznost setkání pomocí třídní jabloňky. Také si rodiče chválili environmentální zaměření projektu, pobyt venku na školní zahradě.

Rodiče ocenili i možnost pozorovat své děti v jiném prostředí ve skupině více vrstevníků. Jedna maminka popisovala, jak nevěřila vlastním očím, jak její dcera vystupuje v kolektivu- doma je prý živá, chvíli neposedí, neustále vykládá, skáče každému do řeči a v mateřské škole patří spíše k tišším, klidnějším dětem. Prý to byl pro maminku impuls, aby s dívkou více navštěvovali dětský kolektiv- dětská hřiště, pozvání kamarádů z mateřské školy domů.

V dotaznících rodiče dále uváděli, že setkání jim pomohlo s výběrem dětské literatury. Rodiče hodnotili časovou dotaci na jednotlivá setkání jako adekvátní a oceňovali dobrovolnost projektu. Co mě trošku mrzí, že se ke mně nedostaly žádné nápady a náměty od rodičů pro další spolupráci rodičů v mateřské škole.

Setkání byla přínosem pro všechny zúčastněné. Děti měly radost, že na chvíli mají své rodiče ve své mateřské škole. Rodiče si odnášeli méně tradiční společné zážitky se svými dětmi - vyrábění, hru na hudební nástroje, společné hry... Získali zde inspiraci, rady, jak dále rozvíjet své děti, jak lze společně trávit společný čas. Při volných hrách dětí si rodiče navzájem předávali nápady na hry pro děti, rodinné výlety, tipy na dětskou literaturu...

Setkání bylo užitečné i pro třídní pedagogy, měli možnost se více přiblížit k rodičům, pozorovat děti v různých situacích a hravou formou upevnit vzájemné vztahy. Dětem setkání pomáhala i s adaptací na mateřskou školu. Rodiče děti motivovali jabloňkou a básničkami, písničkami, hrami, které jsme se společně učili. Rodiče viděli, jak mateřská škola funguje, na co je zaměřena, a mohli tak děti lépe připravit na pobyt v mateřské škole.

Každé setkání ve třídě zanechalo krásné zážitky, vzpomínky a celkově pohodovou a klidnou atmosféru.

Setkání rodičů v mateřské škole hodnotím jako velice zdařilý projekt. Osobně jsem sama sebe překvapila, co jsem byla schopná pro rodiče s dětmi připravit a zrealizovat. Celý projekt byl velice náročný na čas i přípravu. Velice mě potěšili reakce rodičů, kdy mi setkání chválili a chodili si za mnou pro rady, nápady a měli chuť se zapojit do dalšího společného setkání.

ZÁVĚR

Bakalářská práce měla přispět k vyzkoušení méně tradičních způsobů spolupráce s rodiči v mateřské škole a k ulehčení adaptace nejmladších dětí v mateřské škole. Jejím cílem bylo připravit v prostředí mateřské školy čtyři setkání třídních pedagogů, dětí a jejich rodičů. Tento cíl byl naplněn prostřednictvím realizace projektu, který doplňoval vzdělávací program pro třídu nejmladších dětí vesnické mateřské školy. Projekt byl průběžně vyhodnocován metodou pozorování a rozhovoru s dětmi i rodiči, v závěru bylo využito dotazníku.

Bakalářská práce Rodiče v mateřské škole je rozdělena do dvou částí - teoretické a praktické části.

V teoretických východiscích jsem se zaměřila na vývojovou charakteristiku dítěte v období staršího batolecího a mladšího předškolního věku (od 2 do 4 let), význam rodiny pro dítě a vstup do mateřské školy a adaptaci na její prostředí, význam osobnosti učitelky v procesu adaptace, význam mateřské školy v rozvoji dítěte, spolupráci s rodiči a vhodné metody a formy vzdělávání nejmladších dětí včetně využití knihy a prožitkového učení.

Praktická část obsahuje samotný projekt s názvem Rodiče v mateřské škole, přípravy na setkání a popis jejich průběhu, zpětnou vazbu od rodičů a dětí. Cílem projektu bylo upevnění vztahů mezi všemi zúčastněnými při společném aktivním prožití času, podpora adaptace dětí a přiblížení způsobu vzdělávání v mateřské škole rodičům.

Projekt byl časově náročný na přípravu a organizaci. Přesto mě bavilo projekt pro rodiče s dětmi připravovat a cítila jsem smysl v realizaci tohoto projektu. Velice mi pomohla podpora od mých kolegů, paní ředitelky a především mé rodiny. Kolegyně a paní ředitelka mi vždy vyšly vstříc, pokud se jednalo o poskytnutí prostor mateřské školy či pomůcek, cenily si mé práce a v projektu mě podporovaly. Moje rodina mi pomáhala v přípravě jednotlivých setkání – příprava na sázení jabloně, příprava zahradního nábytku, pečení dortu na soutěž, příprava dřeva k táboráku, podzimní občerstvení.

Celý projekt byl zkomplikován epidemiologickou situací Covid - 19. Některá setkání byla přesunuta na pozdější termín a poslední společné setkání muselo být bohužel zrušeno a nahrazeno zimními úkoly na dálku. Další komplikací byl můj nástup na mateřskou dovolenou. Mateřskou školu, kde jsem projekt realizovala, navštěvují pouze místní děti z naší vesnice, proto i když jsem v mateřské škole nepůsobila jako paní učitelka, s dětmi jsem byla stále v

kontaktu. Potkávali jsme se na procházce, v obchodě, na kulturních akcích. Děti, které nastoupily do mateřské školy v září 2021, se společně s rodiči ochotně zapojili do projektu.

Bakalářskou práci lze využít i v praxi pro mateřské školy a více zařadit spolupráci rodičů s mateřskou školou do třídních bloků, vzdělávacích programů. Práci se mohou inspirovat i další pedagogové, zvláště ti začínající, kteří ocení vložené básničky, písničky a pohybové hry.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

• Literatura

Havlínová, H. (2019). Chci číst jako táta s mámou: jak se stát čtenářem (ilustroval Helena STRÁNSKÁ, ilustroval Eliška HAVLÍNOVÁ). Grada.

Hoskovcová, S. (2006). Psychická odolnost předškolního dítěte. Grada.

Herman, M., & Halda, J. (2019). Jsi tam brácho?. Apak.

Jucovičová, D., & Žáčková, H. (2014). Je naše dítě zralé na vstup do školy?. Grada.

Koťátková, S. (2008). Dítě a mateřská škola. Grada.

Koťátková, S. (2014). Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet (2., rozš. a aktualiz. vyd). Grada.

Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). Vývojová psychologie (2., aktualiz. vyd). Grada.

Mahler, M. S., Pine, F., & Bergman, A. (2006). Psychologický zrod dítěte. Triton.

Matoušek, O. (2013). Metody a řízení sociální práce (3., aktualiz. a dopl. vyd). Portál.

Mertin, V., & Gillernová, I. (Eds.). (2015). Psychologie pro učitelky mateřské školy (Třetí vydání). Portál.

Smolíková, K. (2004). Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Výzkumný ústav pedagogický.

Opravilová, E. (2016). Předškolní pedagogika. Grada.

Říčan, P. (2014). Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání (3. vyd). Portál.

Sobotková, I. (2012). Psychologie rodiny (3. vyd). Portál.

Splavcová, H., & Kropáčková, J. (2016). Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ. Portál.

Svobodová, E., & Vítečková, M. (2017). Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení. Portál.

Syslová, Z. (2013). Profesní kompetence učitele mateřské školy. Grada.

Šulová, L. (2004). Raný psychický vývoj dítěte. Karolinum.

Vágnerová, M. (2012). Vývojová psychologie.

- **Internetové zdroje**

Filozofie úspěchu - <https://www.filosofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/>

Rámcová vzdělávací program pro předškolní vzdělávání - [RVP PV září 2021.pdf](#), MŠMT ČR (msmt.cz)

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání-
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast2>

PŘÍLOHY

Seznam tabulek

Tabulka 1 Motivační básnička: Dobré ráno, dobrý den

Tabulka 2 Motivační básnička: Uvijeme věneček

Tabulka 3 Motivační básnička: Kolo

Tabulka 4 Ukolébavka pro ježka

Tabulka 5 Pohybová hra

Tabulka 6 Motivační básnička: Jabloňka na nás zase volá

Tabulka 7 Úkoly na dálku na školní zahradě v mateřské škole

Seznam obrázků

Obrázek 1 Maslowa pyramida lidských potřeb

Obrázek 2 Rodiče v mateřské škole- jarní setkání

Obrázek 3 Rodiče v mateřské škole- letní setkání

Obrázek 4 Rodiče v mateřské škole- podzimní setkání

Obrázek 5 Rodiče v mateřské škole zimní setkání

Seznam fotografií

Fotografie 1- Jaro- Sazení jabloňky

Fotografie 2- Jaro- Zalévání

Fotografie 3- Jaro- Rozcvička

Fotografie 4- Jaro- Sazení bylinek

Fotografie 5- Jaro- Děti s rodiči

Fotografie 6- Jaro- Děti s rodiči

Fotografie 7- Léto- Uvijíme věneček

Fotografie 8 – Léto – Zalévání jabloňky

Fotografie 9 – Léto – Táborák

Fotografie 10 – Léto – Malování

Fotografie 11 – Léto – Soutěž

Fotografie 12 – Léto – Soutěž

Fotografie 13 – Podzim – Motivace knihou

Fotografie 14 – Podzim – Poklad

Fotografie 15 – Podzim – Příběh

Fotografie 16 – Podzim - Podzimní skřítki

Fotografie 17 – Podzim – Podzimní příběh

Fotografie 18 – Podzim – Dílničky

Fotografie - „Přišlo jaro se sluníčkem, zem odemklo zlatým klíčem.“

Fotografie 1- Jaro- Sazení jabloňky

Fotografie 2- Jaro- Zalévání jabloňky

Fotografie 3- Jaro- Rozcvička

Fotografie 4- Jaro- Sazení bylinek

Fotografie 5- Jaro- Děti s rodiči

Fotografie 6- Jaro- Děti s rodiči

Fotografie- „ Vyšlo slunce, zasvítilo, na nebi se otočilo, každá jabloň maličká radost má ze sluníčka.“

Fotografie 7- Léto- Uvíváme věneček

Fotografie 8- Léto- Zalévání jabloňky

Fotografie 9- Léto- Táborák

Fotografie 10- Léto- Malování

Fotografie 11- Léto- Soutěž

Fotografie 12- Léto- Soutěž

Fotografie- „ Jablíčko se skutálelo, vůbec ho to nebolelo.“

Fotografie 13- Podzim- Motivace knihou

Fotografie 14- Podzim- Poklad

Fotografie 15- Podzim- Příběh

Fotografie 16- Podzim - Podzimní skřítkci

Fotografie 17- Podzim- Podzimní příběh

Fotografie 18- Podzim- Dílničky

Fotografie- „ Hola, hola , jabloňka na nás zase volá.“

Fotografie 19- Zima- U jabloňky

Fotografie 20- Zima- Poklad

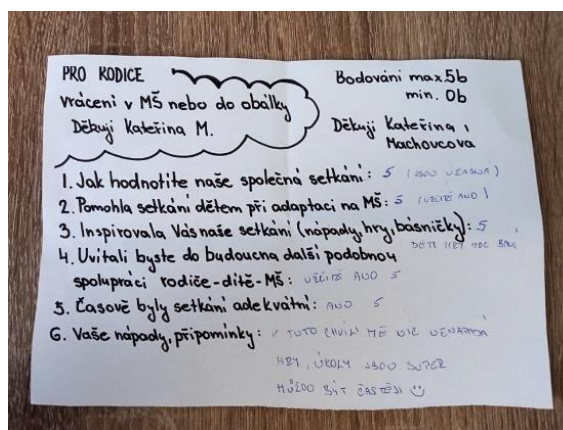
Fotografie 21- Zima- Roční období

Fotografie 22- Zima- Omalovánka

Fotografie 23- Zima- Barvy

Fotografie 24- Zima- Dotazník pro rodiče